

JAZYKOVÉ CHYBY V SLOVENČINE

**ako cudzom jazyku
na báze akvizičného korpusu**

Jana Pekarovičová
editorka

2024

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE

Editovaná vedecká kniha je výstupom výskumného projektu APVV-19-0155, *Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku na báze akvizičného korpusu*, riešeného v rámci Studia Academica Slovaca – centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v spolupráci s Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i., a slovakistickými pracoviskami Prešovskej univerzity v Prešove a Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Editorka

doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.

© Autorky a autori, 2024

Mgr. Katarína Gajdošová, Ph.D. (1,10 AH)

Mgr. Anna Gálisová, PhD. (2,33 AH)

doc. PaedDr. Mária Imrichová, PhD. (1,65 AH)

prof. Mgr. Martina Ivanová, PhD. (8,92 AH)

Mgr. Miroslava Kyseľová, PhD. (2,33 AH)

Mgr. Jana Levická, PhD. (0,55 AH)

doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD. (3,30 AH)

Mgr. Ivor Uhliarík, PhD. (1,11 AH)

Mgr. Lujza Urbancová, PhD. (1,10 AH)

Recenzentky

prof. PaedDr. Jana Kesselová, CSc., Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

Mgr. Svatava Škodová, Ph.D., Filozofická fakulta Karlovej univerzity v Prahe

© Studia Academica Slovaca – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons CC BY-NC-SA 4.0 (vyžaduje sa: povinnosť uvádzať pôvodného autora, len nekomerčné použitie, povinnosť odvodené dielo zdieľať pod rovnakou licenciou ako pôvodné dielo). Viac informácií o licencií a použití diela: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

https://stella.uniba.sk/texty/FIF_JP_chyby_slo-ako-cudzi-jazyk_akviz_korpus.pdf

Vydavateľ

Univerzita Komenského v Bratislave

ISBN 978-80-223-5868-2 (tlač)

ISBN 978-80-223-5869-9 (online)

OBSAH

Úvod	4
1 Jazykové chyby v kontexte osvojovania si slovenčiny ako cudzieho/druhého jazyka	10
Jana Pekarovičová	
2 Korpus textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk	30
Katarína Gajdošová – Jana Levická – Ivor Uhliarik	
3 Chyby v tvorení slov (substderiv)	74
Martina Ivanová	
4 Chyby v aspekte (asp, word0_asp, word1_asp)	104
Martina Ivanová	
5 Chyby v lexike (defword, word0, word1)	130
Miroslava Kyseľová – Anna Gáľisová – Mária Imrichová	
6 Chyby v dependencii (dep, word0_dep, word1_dep, substword_dep, secdep)	158
Miroslava Kyseľová – Anna Gáľisová – Martina Ivanová	
7 Chyby v slovoslede podmienené aktuálnym členením výpovede (theme)	210
Martina Ivanová	
8 Chyby v slovoslede podmienené rytmickými a gramatickými faktormi (order)	236
Martina Ivanová	
9 Chyby v ustálených slovných spojeniach (PHRASE) a štylistickom použití slova (STYL)	256
Lujza Urbancová	
10 Chyby v ortografii (cap0, cap1, comma0, comma1, caron0, caron1, hyph, hypn, dot0, dot1, defdiacr, space)	272
Mária Imrichová	
Záver	305
Summary	308
Literatúra	310
Zoznam jazykov	325
Menný register	330
Vecný register	335
Profily autorov	338

ÚVOD

1 METODOLOGICKÁ KONCEPCIA

Predložená editovaná kniha je výstupom vedeckovýskumného projektu *Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku na báze akvizičného korpusu*, riešeného v rámci grantového projektu APVV-19-0155. Prezentujú sa v nej všeobecné informácie o cieľoch, výskumnej stratégii i získaných čiastkových výsledkoch analýzy vybraných jazykových chýb v špecificky orientovaných kapitolách. Každá kapitola sleduje parciálnu tému v súlade s prijatým konceptom zberu dát, ich anotovaním a metodikou interpretácie jazykových chýb, nevynímajúc charakteristiku akvizičného korpusu ERRKORP 1.0, ktorý tvorí celkový rámec výskumného projektu.

Pokiaľ ide o problematiku akvizičného/žiackeho korpusu a jeho použiteľnosti v oblasti výskumov osvojovania si druhého jazyka (*Second Language Acquisition* – SLA), ten je v teoretických prácach predmetom mnohých diskusií. Výskumy v oblasti žiackych, resp. akvizičných korpusov (*Learner Corpus Research* – LCR) sa začali okolo roku 1980 ako „odnož korpusovej lingvistiky“ (Granger et al. 2015, 1). Konvergenčným bodom korpusovej lingvistiky a chybovej analýzy (*Error Analysis* – EA) sú dáta: oba prístupy nie sú teóriami osvojovania si jazyka, ale metodikami práce s dátami. V teoretických prácach sa často konštatuje, že korpusová lingvistika plní vo vzťahu k EA funkciu „obhajcu“ (porov. Castillejos López 2009). Korpusová lingvistika totiž poskytuje EA objekt skúmania, zatiaľ čo EA opisuje a navrhuje metodológiu opisu a klasifikácie dát vo vzťahu k jazykovým i mimojazykovým faktorom.

EA bola najmä vo svojich začiatkoch kritizovaná z metodologických aj teoretických dôvodov. Možnosť získať prístup k predtým nedostupným informáciám o frekvenčnej distribúcii jazykových javov v medzijazyku viedla k tzv. „deskriptívnej horúčke“ (tá sa prejavovala ako kvantitatívne orientovaná analýza produkcie učiacich sa, napr. v podobe zoznamov najčastejších slov v korpuse; frekvencie chýb; najčastejšie používaných slovies; nadmerne a/alebo nedostatočne používaných jazykových prvkov, často vo vzťahu k L1 atď.), porov. Meunier 2021. Termín „horúčka“ sa tu nepoužíva v derogatívnom význame, ale poukazuje na zameranie výskumného záujmu v danom období. Dôraz na kvantitatívne aspekty však viedol ku kritickej reflexii tejto metódy. Jednou z výhrad bolo napríklad poukazovanie na skutočnosť, že analýza medzijazyka sa v rámci LCR vykonáva na statickom texte, akejsi jazykovej „fotografii“ urobenej v určitom okamihu za určitých okolností (porov. Rodríguez, Díaz Lage & Martínez 2020).

V poslednom desaťročí sa však v rámci výskumov SLA zdôrazňuje, že korpusovo založená EA nemá za cieľ len kvantifikáciu a kategorizáciu chýb, ale že dokáže opísať a explanovať rôznorodé aspekty akvizičného procesu. Napr. R. Ellis (2003) poukazuje na fakt, že medzi longitudinálnymi štúdiami a EA neexistuje rozpor, pretože štúdiom chýb v rôznych fázach procesu učenia sa môže prispieť k pochopeniu stratégií, ktoré učitelia sa uplatňujú pri osvojovaní si cudzieho jazyka.

Do členenia predloženej publikácie sa premieta potreba reflektovať jednak teoreticko-metodologické východiská LCR vzhľadom na slovenský kontext, jednak zameranie výskumu na analýzu konkrétnych aspektov a kategórií medzijazyka hovoriacich osvojujúcich si slovenčinu ako cudzí jazyk cez prizmu dát akvizičného korpusu.

V úvodnej metodologicky ladenej časti je predstavený zvolený postup tvorby anotačného tagsetu so zreteľom na možnosti aj limity aplikácie akvizičného korpusu ako komplementárnej súčasti Slovenského národného korpusu, vrátane porovnania s fungovaním korpusov podobného typu v zahraničí. Akvizičný korpus korp 01. obsahuje databázu písaných textov cudzincov s rozličným východiskovým jazykom a príslušnou jazykovou úrovňou slovenčiny deklarovanou v čase produkcie analyzovaného textu. Tieto parametre sú súčasťou vonkajšej anotácie, zahŕňajúcej súbor metadát o autorovi textu, o mieste, kde sa učí slovenčinu, prípadne o charaktere výučby.

Kapitola o jazykových chybách v kontexte osvojovania si slovenčiny ako CJ/DJ J. Pekarovičovej má charakter syntetizujúceho textu s cieľom prispieť k lingvodidaktickej diagnostike slovenčiny ako L2. Vytvára poznatkový základ pre štúdium špecifik jednotlivých jazykových chýb, ktorým sa editovaná kniha venuje v samostatných kapitolách. Výskum jazykovej chyby je zasadený do dynamického rámca jeho premien v domácom i zahraničnom kontexte, pričom sa kontrastívna analýza porovnáva s analýzou chýb na báze korpusu, ktorá poskytuje viacej údajov a odhaľuje ďalšie typy i príčiny chýb.

Kapitola o korpusových dátach K. Gajdošovej, J. Levickej & I. Uhliarika rozširuje možnosti interpretácie jazykových chýb v súlade so zásadami korpusovej lingvistiky. Hodnoty relatívnej frekvencie môže ovplyvniť aj počet analyzovaných textov, preto získané údaje spracované v 25 diagramoch tematicky prepájajú jednotlivé témy a pomáhajú vytvoriť komplexnejší obraz o procese učenia sa slovenčiny ako L2.

Obsahom ďalších kapitol sú chyby na úrovni jedného segmentu v rámci jedného slova pri tvorení slov a slovných spojení, chyby v rámci jednej vety, týkajúce sa chybného radenia slov či nesprávneho slovosledu. Osobitne sa vyhodnocujú chyby v ortografii, ale aj chyby na vyššej textovej úrovni súvisiace so štýlom textu. Pri opise danej oblasti medzijazyka sa zohľadňuje aj fakt, že najmä študenti nižších úrovní ešte nedokážu diferencovať jednotlivé komunikačné sféry a podľa toho vybrať adekvátne stylistické prostriedky.

Členenie kapitol 3 – 10 má jednotnú triadickú štruktúru. Autorky jednotlivých kapitol najprv v úvode predstavujú výskumné ciele, metodológiu a aplikované stratégie uplatnené pri analýze konkrétnych typov chýb vzhľadom na domáci lingvistický kontext.

Po úvodnej časti nasleduje štatisticko-quantitatívna analýza dát zameraná na vyhodnotenie frekvenčnej distribúcie chýb, objasňuje sa spracovanie a vyhodnocovanie získaných dát. Podstatnú časť kvantitatívnej analýzy tvoria výskyty konkrétnych typov chýb podľa špecifického kľúča so zreteľom na materinský jazyk

študenta i jeho ďalšie jazyky, príslušnosť materinského jazyka študenta do jazykovej skupiny (slovanskí verzus neslovanskí hovoriaci), pričom rozhodujúce je postulovanie frekvenčnej distribúcie podľa typu chyby a príslušná jazyková úroveň študenta.

Jadrom každej kapitoly je tretia, analytická časť, ktorá obsahuje opis a lingvistickú interpretáciu chybovosti, pričom sa zohľadňujú typologické osobitosti L1 študenta v porovnaní so slovenčinou (v lexikálnej, gramatickej či stylistickej rovine), ako aj vývin chybového registra v medzijazyku študenta, ktorý je indikátorom jeho formujúcej sa jazykovej kompetencie. Metodologicky inšpiratívnym je rozlíšenie troch štádií v akvizícii L2, ide o formálne štádium, sprostredkujúce štádium a integračné štádium.

2 ANALYTICKO-INTERPRETAČNÁ ČASŤ

Kapitola **Chyby v tvorení slov (substderiv)** M. Ivanovej vyniká systematickým prehľadom a jasnosťou výkladu potenciálnych príčin vzniku derivačných chýb v medzijazyku študentov. Analýza chýb je na jednej strane usúvzťažnená s domácou derivatologickou tradíciou, čo umožňuje chyby interpretovať s ohľadom na status slovtvorného prostriedku v slovenčine v porovnaní so statusom v jazyku študentov L1. Jazykové chyby sa interpretujú v kontexte poznatkov o produktívnosti slovtvorných typov a slovtvorných prostriedkov, ako aj údajov o ich distribúcii v slovenčine. Vnútna rozmanitosť v oblasti derivačnej polysémie podmieňuje typy chýb vyplývajúce z fungovania motívantov i motívátov v medzijazyku študentov.

Predmetom chybovej analýzy M. Ivanovej v kapitole **Chyby v aspekte** sú evidované typy chýb s komponentom (**word0_asp**, **word1_asp**). Chyby v aspekte sa skúmajú nielen na verbách, ale aj na verbálnych substantívach vo vzťahu k času, kolokabilite i diskurzívnemu kontextu v konfrontácii s domácim i medzinárodným výskumom aspektológie. Pri skúmaní sa uplatňuje kvantitatívny i kvalitatívny prístup. Výsledkom je poznanie frekvenčnej distribúcie evidovaných chýb v závislosti od jazykovej úrovne a jazyka L1 s následnou detailnou analýzou spojenou s interpretáciou aspektových chýb, ktorá prispieva k pochopeniu učenia sa aspektu zo strany cudzincov. Súčasne však tvorí východisko pre novú lingvodidaktickú koncepciu výučby aspektu, ale zároveň je aj obohatením aspektologickej teórie. Výsledky poukazujú na problematické stanovenie všeobecne akceptovanej preferencie imperfektívneho vidu ako východiskového člena vidotvorby.

Kapitola **Chyby v lexike (defword, word0, word1)** M. Kysel'ovej, A. Gálisovej a M. Imrichovej sa venuje chybám, ktoré vyplývajú z nezrozumiteľnosti slova alebo z použitia slova ovplyvneného iným jazykom. Ide aj o chyby spôsobené chýbajúcim, prípadne redundantným slovom. Tieto chyby primárne patria k lexikálnym chybám. V niektorých prípadoch však ide aj o presahy do syntaktickej kompetencie študentov, najmä do kategórie dependenčných chýb. V kapitole

sa prelínajú zásady kvantity ukazujúce určité trendy v distribúcii chýb so zásadami kvality. Získané údaje sa nepredkladajú ako hotové, ale verifikujú sa, podporujú argumentmi a interpretujú v porovnaní s výsledkami vlastných výskumov i zahraničných zdrojov. Súčasne sa uvádzajú otvorené miesta na ďalší výskum a diskusiu. Metodologicky presvedčivo sa dokumentuje, ako charakter dát ovplyvňuje výsledok kvantifikácie, čím sa naznačuje aj potreba ďalšieho overovania záverov. Kvantitatívno-kvalitatívna analýza odкрýva ďalšie vzorce verbálneho správania sa cudzincov. Ide o substitučné vzorce na kompenzáciu lexikálneho deficitu a ďalšie špecifické vzorce v používaní reflexívnych, verbálnych a pronomínálnych komponentov a spájacích operátorov. Deformácie cudzojazyčných lexém v kombinácii s flektivizačnými tendenciami slovenčiny odpozorovanými v jazykovej praxi cudzinca, použitie motivanta s mierne posunutým významom síce vedú k vzniku tvaru, ktorý v slovenčine nejestvuje, ale v kontexte zaručujú porozumenie.

Kapitola **Chyby v dependencii (dep, word0_dep, word1_dep, substword_dep, secdep)** M. Kyselovej, A. Gálisovej & M. Ivanovej sa vyznačuje precíznou analýzou korpusových textov, systematickým výskumom jednotlivých aspektov sledovanej chyby a kontextovým uvažovaním o príčinách zistených dependenčných chýb. Úvodné vymedzenie termínu dependencia vo vzťahu k valencii a intencii vytvára východiskový rámec pre porozumenie podstaty chýb anotovaných ako chyby v dependencii (dep), ale aj chýb súvisiacich s dependenciou so špecifickými prejavmi – absencia doplnenia, redundancia doplnenia, zámery prvkov v dependenčnom vzťahu. Výskum chýb v dependencii sa zasadzuje do uvažovania o fázach fluktuácie a stabilizácie dependenčnej kompetencie. Terminologické inštrumentárium sa precizuje jasne, zreteľne a prehľadným nastavením na procesuálne chápanie chyby dep. Súvislostné chápanie problematiky sa odrazilo vo vymedzení korelačného vzťahu medzi frekvenciou chýb dep a frekvenciou prepozícií. Výskum odkrýva bod zlomu, od ktorého sa frekvencia prepozícií síce zvyšuje, avšak výskyt dependenčných chýb klesá, čo vypovedá o prechode od fluktuácie k stabilizácii dependenčnej kompetencie.

Obsahom kapitoly **Chyby v slovoslede podmienené aktuálnym členením výpovede (theme)** M. Ivanovej je slovosled a jeho realizačné podoby v textoch študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. Voľnosť slovosledu sa zvyčajne spája so zdaním ľubovoľnosti. V skutočnosti ide o mimoriadnu flexibilitnosť v lineárnom radení komponentov výpovede, ktoré je však determinované konkrétnym komunikačným kontextom. Text presvedčivo dokumentuje, že slovosled z hľadiska vzťahu východiska a jadra, témy a rémy, radenia tematických postupností, typov kontextu, sémantických a valenčných činiteľov, gramatikalizácie niektorých spojení (napr. sponovej a mennej časti predikátu) je výsledkom spolupôsobiacich, často aj proti sebe stojacich činiteľov. Zistenia potvrdili zmenu prototypických slovosledných pozícií sémantických typov adverbiálne s preferenciou tematických a rematických použití, ktoré sa v konkrétnej kontextovo začlenenej výpovedi môže niekedy realizovať aj v neprototypickej pozícii vzhľadom na informačný dôraz

alebo kontextovú známosť. Vnímanie frekventovaných a typických slovosledných štruktúr môže pôsobiť ako retardačný činiteľ pri učení sa menej typických, kontextovo determinovaných slovosledných poradí komponentov výpovede. Výskum potvrdil náročnosť akvizície slovosledu, ako aj samotného lingvodidaktického výkladu slovosledných chýb.

Kapitola M. Ivanovej **Chyby v slovoslede podmienené rytmickými a gramatickými faktormi (order)** tematicky, metodologicky i spôsobom spracovania a prezentácie dát súvisí s analýzou chýb theme. Spojením oboch kapitol vzniká plastický obraz o neuralgických bodoch učenia sa slovosledu v slovenčine, pričom v kapitole ORDER sa do centra pozornosti dostávajú slovosledné chyby podmienené rytmickými a gramatickými faktormi a značka THEME sa používa pri chybách vznikajúcich v dôsledku porušenia princípov aktuálneho členenia výpovede. Text nielenže prináša zistenia na báze korpusových dát, ale pomenúva aj možné príčiny evidovaných chýb, a to na základe poznania slovenských i početných zahraničných výskumov slovoslednej problematiky. Jednotlivé typy chýb sa podávajú prehľadným spôsobom a sú doložené početnými príkladmi z textov korpusu, čo zvyšuje názornosť textu a orientáciu v špecifikách chýb tohto typu.

Kapitola L. Urbancovej **Chyby v ustálených slovných spojeniach (phrase) a v štylistickom použití slov (styl)** prináša jednak poznatky o vývine a typológii chýb v ustálených spojeniach a vo frazémach, jednak svedčí o štylistických zručnostiach autorov. Ukazuje postupný prechod od používania ustálených viac-slovných spojení k pokusom o použitie obrazných frazeologických spojení. Interpretujú sa kvantitatívno-kvalitatívne dáta vzhľadom na relatívnu frekvenciu skúmanej chyby na jednotlivých úrovniach cudzincov a ich východiskového jazyka. Osobitne sa skúma aj vplyv mimojazykových faktorov na chybovosť. Ide skôr o súbor jednotlivých a rôznorodých lexikálnych zámen, všeobecnejšie problematické sa ukazuje použitie spojení s významom preferencie a hodnotenia. So zvyšujúcou sa jazykovou úrovňou mierne rastie aj zastúpenie frazeologických jednotiek, resp. pokusov o ich vyjadrenie použitím lexikálneho fragmentu frazémy alebo synonyma, ktoré evokuje zámer cudzinca použiť frazému.

Druhá časť kapitoly je venovaná chybám v štylistickom použití slova. Teoretický základ tejto chyby rámčuje uvažovanie o rozdieloch medzi kodifikovanou a reálnou normou, formovanou sledovaním jazykových prostriedkov v rečovej praxi. Kvantitatívna časť je založená na korpusových štatistikách vyplývajúcich z frekvenčnej distribúcie chyby STYL v závislosti od jazykovej úrovne a od príslušnosti učiaceho sa k jazykovej skupine. Korpusovú štatistiku dopĺňa poradie chýb STYL podľa absolútnej frekvencie výskytu v korpuse. Kvalitatívna časť výskumu má charakter individuálnej prípadovej štúdie.

Kapitola M. Imrichovej **Chyby v ortografii (cap0, cap1, comma0, comma1, caron0, caron1, hyph, hypn, dot0, dot1, defdiacr, space)** dopĺňa interpretáciu rozličných zložiek komunikačnej kompetencie cudzincov učiacich sa slovenčinu ako L2 o ortografický aspekt chybovosti. Rešpektuje dvojčlenný kompozičný

princíp, najprv sa uvádza korpusová štatistika a kvantitatívna analýza korpusových dát, v druhej časti sa prezentuje kvalitatívna analýza každej chyby a uvažuje sa o možných príčinách jej vzniku z hľadiska ortografického systému v L1, ale aj z hľadiska možných interlexémových interferencií v rámci znalostí študenta zo slovenčiny. Prehľadným tabuľkovo-grafovým spôsobom sa prezentujú dáta v štruktúre, ktorá sa uplatňuje v ostatných častiach komplexnej práce (frekvenčná distribúcia chyby z hľadiska jazykovej úrovne aj z hľadiska príslušnosti študenta k jazykovej skupine). Poznávacím prínosom výskumu sú zistenia o povahe a príčinách 11 pravopisných chýb, z ktorých väčšina funguje zrkadlovo, t. j. ako chyba vznikajúca absenciou alebo redundanciou istého ortografického elementu. Tieto dvojstranné chyby sa predstavujú súvzťažne, čím sa zvyšuje prehľadnosť a názornosť výkladu. Ukazuje sa, že systematicky prevláda absencia ortografického prvku nad jeho redundanciou.

Dosiahnuté výsledky vyplývajúce z riešenia výskumnej úlohy sú obsiahnuté v záverečnom zhrnutí, kde sú naznačené aktuálne lingvodidaktické benefity kvantitatívno-kvalitatívnej analýzy chýb pre ďalšie smerovanie aplikovaného výskumu v oblasti akvizície slovenčiny ako cudzieho/druhého jazyka na báze akvizičného korpusu.

5

CHYBY V LEXIKE (DEFWORD, WORD0, WORD1)

Miroslava Kysel'ová – Anna Gálisová – Mária Imrichová

5.1 CHYBY TYPU DEFWORD, WORD0 A WORD1

Chyby, ktoré budeme analyzovať v tejto kapitole, patria prednostne do oblasti lexikálnych chýb, avšak najmä chyby typu WORD0 a WORD1 čiastočne súvisia aj so syntaktickou kompetenciou učiacich sa a sú úzko spojené najmä s dependenčnými chybami prítomnými v medzijazyku. Zároveň platí, že najmä pokiaľ ide o redundanciu a vynechávanie reflexívnych komponentov, vznik tohto typu chýb je v niektorých prípadoch podmienený aj pragmatickou kompetenciou učiacich sa.

V teoretických prácach sa niekedy diferencuje medzi tzv. základnou a rozšírenou lexikálnou kompetenciou. Základná lexikálna kompetencia sa týka schopnosti zvoliť najvhodnejšie základné alebo bežné slovo v istom kontexte (interlexikálna kompetencia) a použiť dané bežné slovo v jeho všetkých možných funkciách a významoch (intralexikálna kompetencia). Rozšírená lexikálna kompetencia zahŕňa väčšie množstvo produktívnych aj receptívnych jednotiek a týka sa schopnosti ich použitia na vyjadrenie špecifických, sémanticky a štýlovo adekvátnych obsahov (porov. Tanaka 2012).

Pri overovaní stupňa lexikálnej kompetencie v medzijazyku je podľa J. Reada (2000) potrebné zohľadňovať štyri aspekty: lexikálnu diverzitu, lexikálnu sofistikovanosť, lexikálnu hustotu a počet lexikálnych chýb. Podľa autora sa vysoký stupeň lexikálnej kompetencie odráža vo variabilnej lexike, v použití pokročilej lexiky vzťahujúcej sa na príslušnú tému, v relatívne vysokom počte obsahovo špecifických slov a relatívne nízkom počte lexikálnych chýb.

Najznámejšiu klasifikáciu lexikálnych chýb nachádzame v práci Jamesa (1998, 45), ktorý rozlišuje 1. zlý výber slova, použitie slova, ktoré v L2 existuje, ale nemožno ho použiť v príslušnom kontexte (tzv. *misselection*), 2. použitie slova, ktoré neexistuje v L2, ale existuje v L1 (tzv. *misformation*) a 3. použitie slova, ktoré neexistuje ani v L1, ani v L2 (tzv. *distortion*). Pokiaľ ide o sémantické chyby, autor vydeľuje dva základné typy: použitie slova v kontexte, v ktorom by malo byť použité podobné slovo, a kolokačné chyby (neadekvátny výber slova v konkrétnom spojení).

V práci autoriek Carrio-Pastor & Mestre-Mestre (2014) sa vymedzujú nasledujúce kategórie lexikálnych chýb: 1. interlingválne chyby (kalky, adaptácie výrazov

z L1 do L2, nepotrebné výpožičky), 2. intralingválne chyby (nesprávne kolokácie, vytvorenie slova, ktoré v L2 neexistuje, vynechanie (časti) slova, nesprávne utvorenie slova, nesprávne poradie komponentov slova) a 3. konceptuálne chyby (použitie slova v dôsledku zámene významu, použitie slova v dôsledku zámene formy, použitie všeobecného výrazu namiesto špecifického výrazu, nesprávne použitie blízkeho synonyma).

Lexikálne chyby v našom korpuse anotujeme prostredníctvom značiek DEFWORD (nezrozumiteľné slovo, teda tri a viac zámen grafém v slove s výnimkou chybné diakritiky, alebo slovo v inom jazyku), WORD0 (chýbajúce slovo), WORD1 (redundantné slovo) a SUBSTWORD (zámena slova, slovného druhu alebo zámena (in)determinatívneho verba).

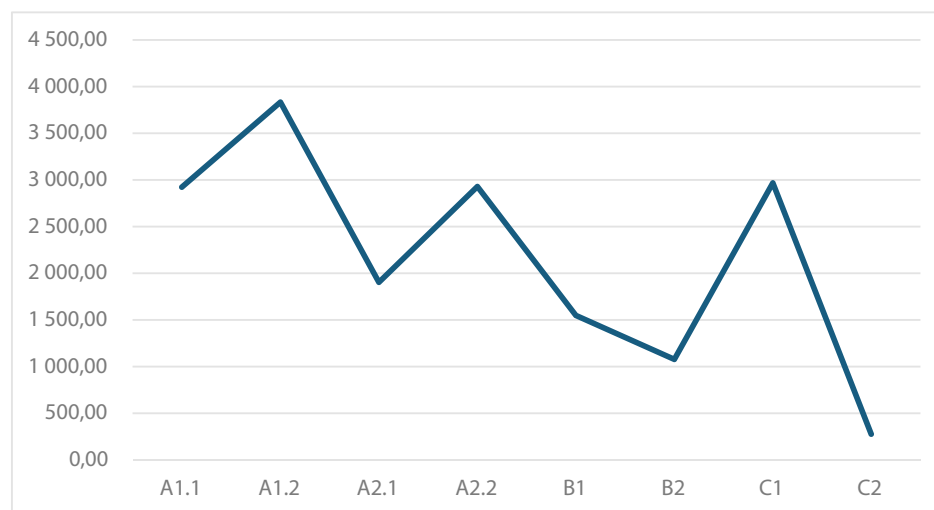
5.2 KORPUSOVÉ ŠTATISTIKY

Značka DEFWORD sa v našich dátach objavuje v celkovom počte 594 chýb, čo predstavuje výskyt 1 709,88 na milión jednotiek.

Pokiaľ ide o zastúpenie tohto typu chyby v závislosti od jazykovej úrovne, frekvenčná distribúcia chýb uvádzaná podľa relatívnej frekvencie vyzerá takto (pozri Tabuľka 1 a Graf 1):

Tabuľka 1 Frekvenčná distribúcia chyby DEFWORD v závislosti od jazykovej úrovne

Chyby DEFWORD	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1	B2	C1	C2
Rel [%]	2 922,61	3 833,61	1 904,33	2 930,53	1 548,89	1 078,63	2 968,09	276,22

Graf 1 Frekvenčná distribúcia chyby DEFWORD v závislosti od jazykovej úrovne

Ako vidíme z údajov v Tabuľke 1 a Grafe 1, priebeh chybovosti typu DEFWORD v medzijazyku fluktuuje, počet chýb skóruje najvyššie na úrovni A1.2 a najmenší počet chýb zaznamenávame na úrovni C2. Priebeh chybovosti možno vysvetliť viacerými faktormi:

- na úrovni A1.1 je miera chybovosti relatívne vysoká vzhľadom na absenciu sformovanej lexikálnej kompetencie a vysokú mieru expozície hovoriacich novej lexike; zvýšenie počtu chýb na úrovni A1.2 oproti úrovni A1.1 možno vysvetliť pokračujúcou expanziou novej lexiky a zároveň charakterom novo osvojovaných jednotiek – oproti úrovni A1.1 sa v medzijazyku začínajú uplatňovať výrazy nielen z jadra, ale aj z prechodnej sféry lexikálnej zásoby;
- na úrovni A2.1 dochádza k poklesu počtu chýb, čo svedčí o stabilizujúcej sa lexikálnej kompetencii; podobný typ chybovosti sa následne uplatní na ďalších jazykových úrovniach – na úrovni A2.2 dochádza k nárastu a na úrovniach B1 a B2 k poklesu chybovosti;
- vysoký nárast počtu chýb evidujeme na úrovni C1; ukazuje sa, že na tejto úrovni dochádza k vzniku chýb najmä u slovanských študentov (relatívna frekvencia tohto typu chýb je na tejto úrovni u Slovanov 459,95 a u Neslovanov 171,23), ukazuje sa teda, že blízkosť jazykov môže rovnako spôsobovať prekážky v akvizícii; na tejto úrovni dochádza k vzniku chýb často v dôsledku formálnej podobnosti slov, resp. v dôsledku použitia výrazov v pozícii medzijazykových homoným, v menšej miere priamou interferenciou, teda transferom výrazu, ktorý v slovenčine neexistuje, napr.

(1) ... *táto hrozba životu **mládia minula**, ale stále 130 **zahynulších**, čo by nebolo ich smrtí, je strašná strata.* (ru, C1)

TH: ... *táto hrozba v živote **mladých pominula**, ale 130 **mŕtvych**, ak by aj hra nebola príčinou ich smrti, je strašná strata.*

V citovanom doklade identifikujeme tri chyby typu DEFWORD, v jednom prípade ide o chyby v dôsledku formálne podobných výrazov. V prípade prvého výrazu ide o neadekvátne vytvorenie formy substantivizovaného adjektíva *mládia* – *mladých*. V druhom prípade ide o zámenu dvoch príbuzných verb v neprefigovanej a prefigovanej forme *minula* – *pominula*, čo možno hodnotiť ako prípad vnútrojazykovej interferencie. Tretia chyba vzniká neadekvátnym utvorením podoby minulého aktívneho participia *zahynulších* – *zahynuvších* (pri tvorení participiálnej formy dochádza akoby k zdvojeniu formovej morfémy – *zahynulých*, *zahynuvších*), ktoré je v slovenčine príznačnou formou a v danom kontexte nie je jeho použitie adekvátne.

- výrazný pokles počtu chýb na úrovni C2 svedčí o sformovanej a stabilizovanej lexikálnej kompetencii.

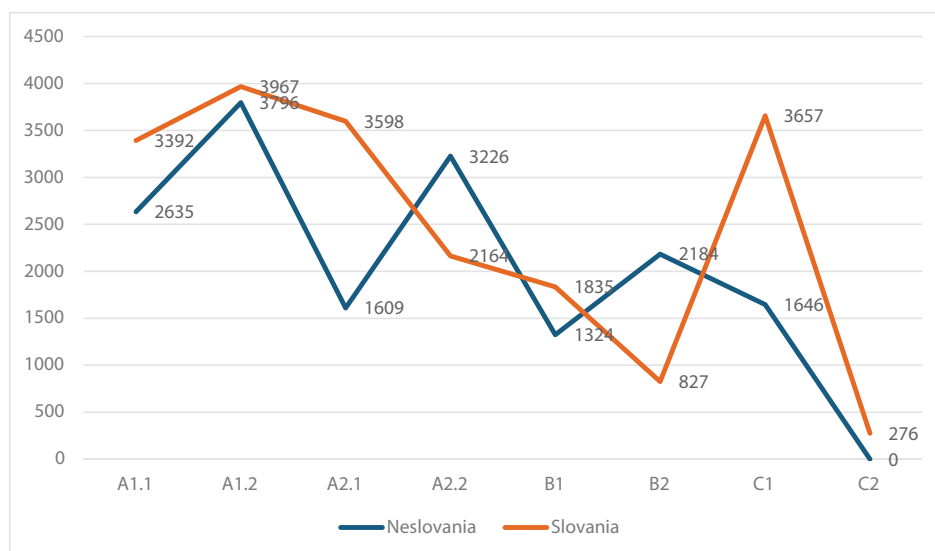
Ďalším aspektom pri mapovaní chýb je skúmanie vývojových vzorcov formovania lexikálnej kompetencie v medzijazyku študentov v závislosti od ich príslušnosti do konkrétnej jazykovej skupiny. V Tabuľke 2 prinášame frekvenčné zistenia týkajúce sa zastúpenia chýb typu DEFWORD v skupine neslovanských a slovanských hovoriacich podľa relatívnej frekvencie.

Tabuľka 2 Frekvenčná distribúcia chyby DEFWORD v závislosti od jazykovej skupiny

Chyby DEFWORD	Slavic	Non-Slavic
Rel [%]	1408,01	2188,97

Na základe dát akvizičného korpusu môžeme konštatovať, že chyby typu DEFWORD nachádzame primárne v textoch študentov s neslovanským materinským jazykom, Slovania pri tomto type chyby skórujú menej často, typologická blízkosť jazykov teda v procese akvizície zohráva pozitívnu úlohu.

V nasledujúcom grafe prinášame frekvenčné zistenia týkajúce sa zastúpenia slovosledných chýb DEFWORD v skupine neslovanských a slovanských hovoriacich podľa jednotlivých jazykových úrovní.

Graf 2 Zastúpenie chýb DEFWORD v skupine neslovanských a slovanských hovoriacich podľa jednotlivých jazykových úrovní

Ukazuje sa, že tento typ chyby vzniká u Neslovánov predovšetkým na nižších jazykových úrovniach (najmä A1.2 a A2.2) najmä uplatňovaním priamej interferencie, teda použitím cudzojazyčnej jednotky v slovenskom texte. Naopak, v textoch učiacich sa so slovanským L1 po počiatocnom vysokom skóre počet

chýb DEFWORD (na úrovni A1.2) výrazne klesá. Jedinú výnimku predstavuje úroveň C1, na ktorej dosahujú hovoriaci so slovanským materinským jazykom druhý najvyšší počet chýb. Tento stav možno vysvetliť na základe viacerých faktorov. Dôvod vidíme v tom, že slovanskí študenti sa zrejme pre jazykovú blízkosť neobávajú vyjadrovať komplexnejšie myšlienky a úvahy, a to aj na úkor použitia deformovaného slovného tvaru v prípade, že majú lexikálny alebo afixálny deficit. V porovnaní s neslovanskými študentmi evidujeme frekventovanejšie deformované slovanské korene slov alebo kontamináciu slovenskej a slovanskej morfémy (*počuvajem*, TH *počúvam*, *pozeravamy*, TH *pozeráme*). Na úrovni C1 tiež dochádza jednak k nárastu lexikálnej variability, a to v prípade všetkých pomenovacích slovných druhov (substantív, verb aj adjektív), porov. kap. 3.2, jednak sa premieňa žánrové zloženie textov (na úrovni C1 máme v databáze iba argumentačné a odborné texty), chyby vznikajú teda uplatnením cudzojazyčných výpožičiek zo sféry odbornej lexiky, porov. *kinokamera*, *gadžet*, *slovníctvo*. Na základe manuálnej kontroly dát však možno zistiť, že najvyšší podiel chýb u Slovanov na úrovni C1 predstavuje neadekvátny ortografický zápis cudzích mien (napr. *Dadli*, *Wornon*, *Mardži*, *Charovi*) v textoch hovoriacich s bulharským L1, ktoré študenti zapisujú foneticky. Táto skutočnosť je vo vzťahu k reprezentatívnosti korpusu deformujúcim faktorom, preto na opis vývoja jazykovej kompetencie v tejto oblasti budú potrebnéjšie reprezentatívnejšie dáta.

V nasledujúcej tabuľke mapujeme zastúpenie chyby DEFWORD v závislosti od materinského slovanského jazyka.

Tabuľka 3 Frekvenčná distribúcia chyby DEFWORD v závislosti od materinského slovanského jazyka

jazyk	Rel [%]
bulharčina	4 104,02
chorvátčina	2 329,06
bieloruština	1 582,28
ruština	1 152,21
poľština	1 026,11
ukrajínčina	651,27
srbčina	539,16
slovinčina	227,48

V skupine slovanských študentov je najvyššia frekvencia chyby DEFWORD najmä u študentov, ktorých materinský jazyk používa cyriliku, resp. azbuku, a ktorých gramatické a derivačné morfémy majú formu (príp. význam) podobnú, ale nie zhodnú so slovenskými morfémy v príslušnom tvare (*predcit*, TH *pocit*, *reprezentívnej*, TH *reprezentatívnej*). Hlbšou analýzou textov jazykovej úrovne C1

sme zistili, že takmer 90 % chýb pochádza z prekladových textov bulharských študentov, pričom ide o deformované propriá (*Dadli*, TH *Dudley*, *Mardži*, TH *Marge*, *Dasliovci*, TH *Dursleyovci* atď.). Tento fakt skresľuje reálne výsledky danej chyby na jazykovej úrovni C1, ako aj frekvenčnú distribúciu chyby v závislosti od slovenského materinského jazyka.

V nasledujúcej tabuľke prinášame výsledky korpusovej analýzy daného typu chyby v závislosti od materinského neslovanského jazyka.

Tabuľka 4 Frekvenčná distribúcia chyby DEFWORD v závislosti od materinského neslovanského jazyka

jazyk	Rel [%]
fínčina	46 357,62
kórejčina	12 354,68
angličtina	7 380,07
hebrejčina	6 578,95
francúzština	5 867,17
arabčina	5 001,32
mongolčina	4 405,29

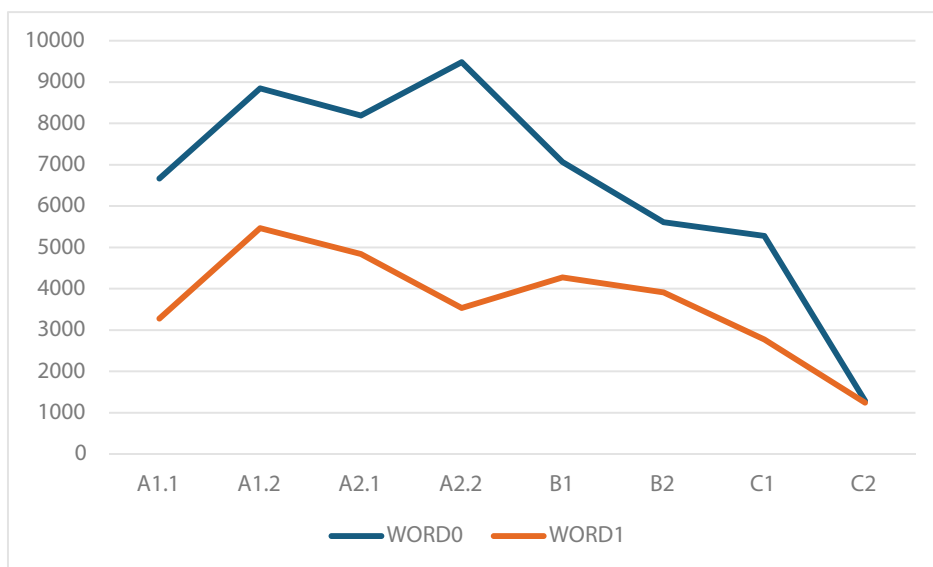
Podobne ako u slovanských študentov, vysoký podiel chybovosti je u neslovanských študentov, ktorých materinský jazyk nepoužíva latinku (hebrejské, kórejské písmo, mongolská cyrilika a pod.), alebo síce používa latinku, ale obsahuje oproti slovenčine viacero odlišných grafém, neobsahuje diakritiku, fonetický prapísny princíp je okrajový a pod.

Značky WORD0 a WORD1 sa v našich dátach objavujú v celkovom počte 2084 (5 998,97 na milión) a 1 267 (3 647,17 na milión). Ukazuje sa teda, že v medzijazyku je častejšie vynechávanie než redundantné používanie výrazov.

Pokiaľ ide o zastúpenie tohto typu chýb v závislosti od jazykovej úrovne, frekvenčná distribúcia chýb uvádzaná podľa relatívnej frekvencie vyzerá takto (pozri Tabuľka 5 a Graf 3):

Tabuľka 5 Frekvenčná distribúcia chyby WORD0 a WORD1 v závislosti od jazykovej úrovne

Chyby	A1.1	A1.2	A2.1	A2.2	B1	B2	C1	C2
WORD0	6 663,55	8 849,92	8 188,6	9 481,12	7 066,8	5 612,25	5 273,87	1 289,05
WORD1	3 273,32	5 464,93	4 836,99	3 533,87	4 275,57	3 910,04	2 771,85	1 243,01

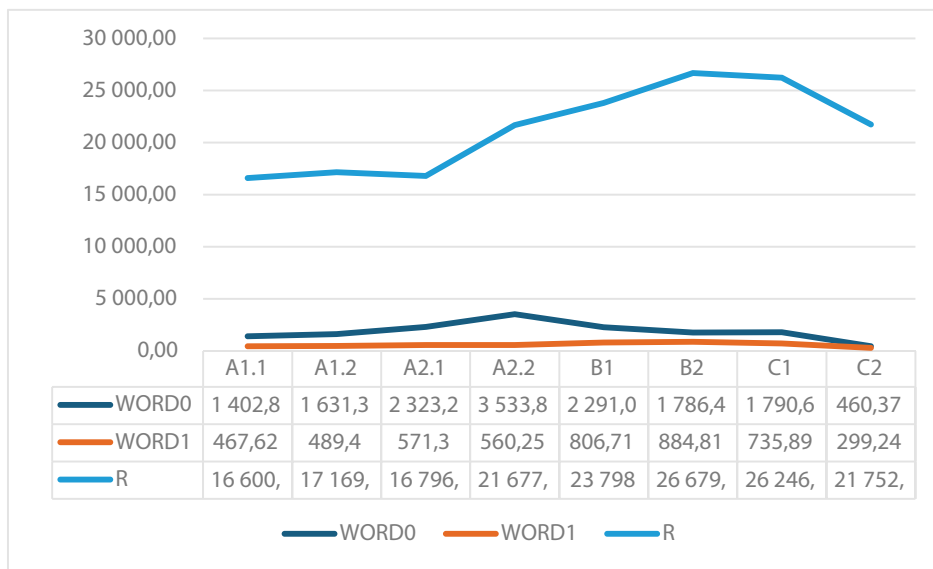
Graf 3 Frekvenčná distribúcia chýb WORD0 a WORD1 v závislosti od jazykovej úrovne

Na základe údajov v Tabuľke 3 a Grafe 3 možno konštatovať, že napriek frekvenčným rozdielom medzi chybami typu WORD0 a WORD1 je ich distribučný priebeh v závislosti od jazykovej úrovne podobný. Pre oba typy chýb platí, že najvyššie zastúpenie nedosahujú na úrovni A1.1, ale na vyšších začiatočnických úrovniach (v prípade chyby WORD0 to je úroveň A2.2 a v prípade chyby WORD1 úroveň A1.2). Dôvodom tohto stavu môže byť fakt, že pre úroveň A1.1 je typická nižšia miera syntaktickej komplexnosti a štruktúrovanosti textov, čo vplyva na nižší počet chýb (vynechávanie alebo redundantné používanie komponentov vety má úzky súvis so štruktúrou vety, syntaktická variabilita a komplexnosť výstavby vety často vedie k neobsadeniu pozície, o ktorej by sa čakalo, že bude obsadená, resp. k redundancii niektorej vetnej zložky). Naopak, na vyšších úrovniach dochádza k produkcii štruktúrovanejších a komplexnejších typov textov, v dôsledku čoho sa chybovosť zvyšuje. V ďalších štádiách vývinu podiel daných chýb klesá, čo signalizuje stabilizujúcu sa syntaktickú a lexikálnu kompetenciu.

Vzhľadom na fakt, že značný podiel na vzniku chýb WORD0 a WORD1 majú reflexívne komponenty, zachytávame podiel chýb WORD0 a WORD1 vo vzťahu k zastúpeniu reflexívnych markerov v medzijazyku podľa jazykových úrovní.

Ako vidno z údajov v Grafe 4, najvyšší podiel reflexívnych komponentov zaznamenávame na úrovniach B2 a C1, najnižší na úrovni A1.1. Pokiaľ ide o podiel chýb, najvyšší počet chýb typu WORD0 evidujeme na úrovni A2.2, v prípade chyby typu WORD1 to je úroveň B2; naopak, najnižší počet chýb sa v prípade chyby WORD0 týka úrovne C2 a A1.1 a to isté platí pre úroveň C2. Nízky počet chýb na úrovni A1.1 možno vysvetliť nižším podielom reflexívnych markerov v textoch tejto jazykovej úrovne; nízky podiel chýb na úrovni C2 zasa svedčí o stabilizovanej

lexikálnej a syntaktickej kompetencii hovoriacich. Nárast podielu reflexívnych komponentov pozorujeme od úrovne A2.2, čo sa prejavuje aj vyšším počtom chýb, ktoré v medzijazyku pretrvávajú až do momentu, keď je lexikálna a syntaktická kompetencia učiacich sa viac-menej sformovaná a stabilizovaná.

Graf 4 Frekvenčná distribúcia chýb WORD0 a WORD1 týkajúcich sa reflexívnych komponentov v závislosti od jazykovej úrovne a celkového podielu reflexívnych markerov

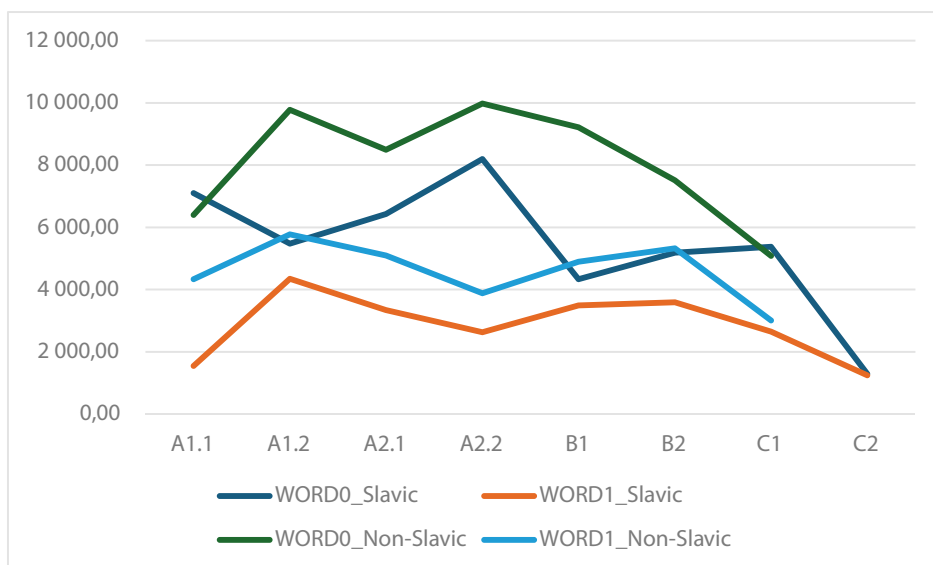
Podobne ako pri chybe DEFWORD prinášame v Tabuľke 6 frekvenčné zistenia týkajúce sa zastúpenia chýb typu WORD0 a WORD1 v skupine neslovanských a slovanských hovoriacich podľa relatívnej frekvencie.

Tabuľka 6 Frekvenčná distribúcia chýb WORD0 a WORD1 v závislosti od jazykovej skupiny

Chyby	Slavic	Non-Slavic
WORD0	4 454	8 449,59
WORD1	2 933,35	4 779,42

Dáta v Tabuľke 6 ukazujú, že v prípade chýb WORD0 aj WORD1 je ich zastúpenie približne dvojnásobne vyššie v skupine študentov s neslovanským materinským jazykom než v textoch slovanských študentov. Je teda zrejmé, že na vzniku tohto typu chýb má výrazný vplyv typologická blízkosť jazykov.

V nasledujúcom grafe mapujeme výskyt chýb typu WORD0 a WORD1 v skupine študentov so slovanským a neslovanským materinským jazykom podľa jazykovej úrovne.

Graf 5 Frekvenčná distribúcia chýb WORD0 a WORD1 v skupine študentov so slovanským a neslovanským materinským jazykom v závislosti od jazykovej úrovne

Údaje v Grafe 5 prinášajú niekoľko zaujímavých zistení.

Podiel chýb WORD0 je mierne vyšší na jazykovej úrovni A1.1 v prípade Slovanov. Možným vysvetlením je vyššia miera syntaktickej komplexnosti slovan-ských textov, ktorá vedie k vyššej frekvenčnej distribúcii týchto chýb. Následne však u Neslovanov dochádza k nárastu počtu chýb, v ďalšom vývine počet chýb fluktuuje a výraznejšie klesá až od úrovne B2. U Slovanov pri chybe typu WORD0 najprv podiel chýb klesá, avšak ich frekvenčná distribúcia kulminuje na úrovni A2.2. Práve táto úroveň predstavuje kritický bod, keď je počet chýb v oboch jazykových skupinách najvyšší.

Pokiaľ ide o chyby typu WORD 1, priebeh chybovosti má v oboch jazykových skupinách identický priebeh. Najvyššiu chybovosť evidujeme na úrovni A1.2, najnižšia miera chybovosti je na úrovni A1.1 a C1 (v prípade Slovanov na úrovni C2, u Neslovanov texty na úrovni C2 s týmto typom chýb nemáme).

5.3 ANALÝZA CHÝB DEFWORD, WORD0 A WORD1

5.3.1 Chyby typu DEFWORD

Chyby typu DEFWORD majú rozličné príčiny, na ich vzniku sa podieľajú lexikálne, ortografické, morfológické a iné faktory.

Chyby typu DEFWORD sa často týkajú použitia neexistujúceho slova, ktorého význam však vzhľadom na kontext možno dešifrovať. V niektorých prípadoch však môže byť stavba výrazu taká deformovaná, že to vedie k nezrozumiteľnosti a k poruche v komunikácii, v takom prípade sa v rámci cieľovej hypotézy používa značka UNK (z angl. *unknown*).

- (2) *V Moskve sa da čakať tuče aj lahke prši.* (fi, C1)
TH: *V Moskve sa dá čakať UNK aj ľahký dážď.*

Chyby v tejto kategórii možno rozdeliť do niekoľkých podskupín.

Chyba často vzniká v dôsledku priamej interferencie, negatívneho transferu výrazu z materského jazyka, resp. z tretieho jazyka do cieľového jazyka. Ako príklad uvádzame priamu interferenciu v textoch študenta s finským materským jazykom, pri ktorom v procese negatívneho transferu úlohu zohral úlohu anglický jazyk, porov.

- (3) *V Madride bude zajtra najvyššia **temperatura**.* (fi, C1)
TH: *V Madride bude zajtra najvyššia **teplota**.*
(4) *... bude horúčave, asi 35 stupnov, hrozí **šstorm**...* (fi, C1)
TH: *... bude horúčava, asi 35 stupňov, hrozí **búrka**.*

Je zaujímavé, že takéto lexikálne interferizmy sa v medzijazyku frekventovane adaptujú, dochádza pri nich k viacerým adaptačným procesom, napr. k transortografizácii (*šstorm*) či k transmorfologizácii (*temperatura*), k termínom pozri Ološtiak (2011).

Podľa korpusových dát najfrekventovanejší typ chyby je spôsobený práve použitím (viac alebo menej) deformovaného anglicizmu, príp. internacionalizmu. Dochádza k tomu vtedy, ak študent nepozná slovenský ekvivalent, napr. *post*, TH *pošta*, *veľa stress*, TH *veľa stresu*, *apartment*, TH *apartmán*, *balcony*, TH *balkón*, *master*, TH *magisterský*, *teatre*, TH *divadlo*, *internacional*, TH *medzinárodný*, *st.*, TH *sv.*, *period*, TH *obdobie*, *mathematics*, TH *matematický* atď. Forma cudzích lexém môže byť ovplyvnená poznaním slovenských derivačných a relačných morféme, takže výsledkom sú hybridné formálne podoby, napr. *kontentu*, TH *obsahu*, *cosmetica*, TH *kozmetika*, *neordinarný*, TH *neobyčajný*, *cavú*, TH *kávu* atď. Stojí za zmienku, že už na nižších jazykových úrovniach majú študenti povedomie o flektívnom charaktere slovenčiny a interferované výrazy celkom prirodzene začleňujú do jestvujúcich deklinačných paradigiem, porov.

- (5) *... moje tri **sisteri** majú šesť a sedemnať rokov.* (mn, A1.2)
TH: *...moje tri **sestry** majú šesť a sedemnať rokov.*

Deformované slová tiež často vznikajú v dôsledku neadekvátnej flexie cudzieho pomenovania (často napr. pri substantíve z deklinačného typu „kuli“), napr.

(6) ... *nemohol sa vyhnat' **Dudlovej** bande* (bg, C1)

TH: ... *nemohol sa vyhnúť **Dudleyho** bande.*

Frekventovane sa v medzijazyku uplatňujú internacionalizmy najmä latinského alebo anglického pôvodu, napr.

(7) *10 maje 2010 spadlo lietadlo, ktoré letelo do Ruska na obchody výročia vraždy poľských **oficerov** v Katyni.* (pl, B1)

TH: *10 mája 2010 spadlo lietadlo, ktoré letelo do Ruska na uctenie výročia vraždy poľských **dôstojníkov** v Katyni.*

(8) *Chcem pracovať o prázdninách **internship**.* (ko, A2.2)

TH: *Cez prázdniny chcem absolvovať **stáž**.*

V doklade (7) študent využíva pôvodom latinské slovo *oficer* na základe interferencie z poľštiny, v slovenčine sa síce jeho ekvivalent *oficier* vyskytuje, avšak hodnotí sa ako zastarané.

V prípade internacionalizmov latinského pôvodu ide v mnohých prípadoch o výrazy, ktoré sa v slovenčine uplatňujú, ale iba v jednom z významov pôvodného slova, čo vedie často k nadmernej generalizácii a používaniu daného výrazu aj vo význame, ktorý sa do slovenčiny netransponoval, porov.

(9) ... *temperatura ne prejde 40 stupnov, **limita** NEČITATELNÉ.* (fi, C1)

TH: ... *teplota nepresiahne 40 stupňov, **maximum** NEČITATELNÉ.*

Pôvodom latinský výraz *limita* sa v slovenčine uplatňuje, ale len ako matematický termín „hodnota, ku ktorej sa premenná hodnota funkcie al. postupnosti približuje ľubovoľne blízko“.

Z ďalších jazykov, ktoré sa frekventovane podieľajú na vzniku chyby v dôsledku negatívneho transferu, je čeština. Často nejde o materinský jazyk učiaceho sa, ale o jeho druhý cudzí jazyk, ktorý výrazne interferuje do produkcie písaných textov v slovenčine, porov.

(10) ... *jej steny sú namalované v hnedých a kremových **barvach**.* (de, B2)

TH: ... *jej steny sú namaľované v hnedých a krémových **farbách**.*

V prípade citovaného dokladu možno predpokladať, že chyba vzniká pod vplyvom češtiny, keďže učiaci sa deklaruje znalosť češtiny na úrovni B1.

Pri interferencii z češtiny situáciu komplikuje existencia značného počtu medzijazykových homoným. Chyba tak vzniká aj pod vplyvom toho, že študent sa s príslušným lexikálnym výrazom stretáva aj v slovenčine, avšak extrapoluje jeho použitie aj vo významoch, ktorými príslušná jednotka v slovenčine nedisponuje, porov.

- (11)
- Niekedy, hrala som v **kol'aji**.*
- (ko, A2.2)

TH: *Niekedy som hrala na **internáte**.*

Výpomoc cudzou lexikálnou jednotkou je podľa dát frekventovanejšia u neslovanských študentov, ktorí buď ovládajú angličtinu, alebo absolvovali jazykový kurz češtiny.

Chyby často vznikajú priamou lexikálnou výpožičkou výrazu, ktorý sa v slovenčine uplatňuje už výhradne v adaptovanej forme, porov.

- (12)
- Duševná choroba môže predať byť pre verejnosť tým, čím je queer **theory** pre príslušníkov hetero noriem na základe performatívnej moci tohto názvu.*
- (pl, C2)

TH: *Duševná choroba môže predať byť pre verejnosť tým, čím je queer **teória** pre príslušníkov hetero noriem na základe performatívnej moci tohto názvu.*

V jazykovej skupine neslovanských študentov dáta vykazujú vysokú mieru výskytu proprií v endonymickej (aj deformovanej) podobe, napr. *Astria, Yassir, Khar-toum*, TH *Chartúm, Szeged*, TH *Segedín, Cambodiaska*, TH *Kambodža, spanisky*, TH *španielsky, Korean*, TH *kórejský* atď. Pôvodnú, neadaptovanú podobu cudzojazyčného výrazu často hovoriaci používajú pri toponymických vlastných menách, pri ktorých už existuje exonymum, štandardizovaný (slovenský) vžitý názov.

Deformovaný tvar vzniká použitím lexémy formálne a obsahovo súvzťažnej prostredníctvom spoločnej koreňovej morfémy, ktorú študent pozná, pričom voľnejšie pracuje so sufixmi, napr. *úctovať*, TH *ctiť* (od *úcta*), *na dovolenkáre*, TH *dovolenke*, *nesvetloval*, TH *nevysvetľoval*, *narozeninal*, TH *narodil*, *rybuje*, TH *rybárči*, *všeký*, TH *všetci*, *rizikovať*, TH *riskovať*; *nížny*, TH *nížinatý*, *reprezentívnej*, TH *reprezentatívnej*, *štatiských*, TH *štatistik*, *práčové*, TH *pracovné* atď.:

- (13)
- Spoločnosť, ktorá stratila snahu **empatovať** ...*
- (uk, B2)

TH: *Spoločnosť, ktorá stratila snahu o **empatiu**...*

V slovenčine funguje prevzaté verbum *empatizovať*, čiže danú chybu by bolo možné interpretovať aj ako derivačnú chybu založenú na zámene sufixov (presnejšie povedané, ide o použitie jednoduchého sufixu *-ovať* namiesto sufixálnej hypermorfémy *-izovať*).

Chyby často vznikajú v dôsledku lexikálnej výpožičky, ktorá sa spája s uplatnením domáceho slovotvorného formantu na základe analógie alebo vysokého frekvenčného zaťaženia daného formantu v slovenčine, porov.

- (14)
- ... hrajem **ballove** športy...*
- (de, B2)

TH: *...hrám **loptové** športy...*

Vznik chyby v citovanom doklade možno vysvetliť na základe analógie s frekventovaným slovotvorným modelom, ktorý sa v slovenčine uplatňuje pri tvorení desubstantívnych adjektív („Zs + -ový“). Platí tiež, že hybridné typy derivátov (prevzatý základ + domáci formant) sú v slovenčine veľmi frekventované (porov. *internetový*, *gólový* a pod.), čo mohlo viesť k vytvoreniu analogickej formy aj v danom prípade.

Chyba môže vzniknúť aj v dôsledku opačného postupu, teda nepoužitím hybridného derivátu, ktorý v slovenčine evidujeme, a neadekvátnym uplatnením cudzojazyčného formantu, porov.

(15) *To zahrňa návštevu kozmetológa...* (uk, B2)

TH: *To zahrňa návštevu kozmetičky...*

Použitie jednotky *kozmetológ* možno vysvetliť dvojako: interferenciou z ukrajinčiny, ale tiež použitím formantu *-lóg*, ktorý je v slovenčine vysoko frekventovaný.

V kategórii sloviac neslovanskí študenti spravidla pripájajú gramatickú morfému priamo na koreňovú, často deformovanú morfému, napr. *piu*, TH *pijem*, *prestahaiu*, TH *prestahujú*, *liame*, TH *lejeme*, *použia*, TH *používajú*, *nejedzam*, TH *nejem*, *matu*, TH *mať*, kým slovanskí študenti operujú s modifikačnou a gramatickou morfému v závislosti od svojho materinského jazyka, napr. *jesu*, TH *sú*, *vykanaju*, TH *plnia*, *stojala*, TH *stála*, *odpoviest'*, TH *odpovedať*, *vychutnám*, TH *vychutnám*, *pozeravamy*, TH *porozpravame*, *obdivili*, TH *obdivovali* a pod.

Zaujímavé deformované tvary slov obsiahnuté v databáze vznikli použitím motivanta s mierne posunutým významom, čo v kontexte zaručuje porozumenie napriek neexistencii tvaru v slovenčine, napr. *ozverela*, TH *zdivela*, *rozumplný*, TH *rozumný*, *roznosca*, TH *poštár*, *jednačik*, TH *jedináčik*, *topových*, TH *prvých* atď. Podobne aj neosvojená funkcia a forma afixov a gramatických morfém rezultuje k výsledným zaujímavým tvarom, napr. *predcit*, TH *počit*, *prižiť*, TH *ožiť*, *nejednorodý*, TH *rôznorodý*, *rozumenie*, TH *porozumenie*, *škrabencicy*, TH *škrabance*, *jojým priatelom*, TH *jej priatel'om*, *korejštiu*, TH *kórejščinu* atď.

Chyba DEFWORD vzniká tiež v dôsledku nesprávneho vytvorenia formy flektívneho výrazu na základe nadmernej generalizácie, o ktorej sa niekedy hovorí ako o vnútrojazykovom transfere, porov.

(16) *Bojuváme, utešíme a objímame...* (zh, A2.2)

TH: *Bojujeme, utešujeme a objímame...*

V citovanom doklade chybný tvar vzniká jednak pod vplyvom infinitívnej formy *bojovať* na základe pravidelnej konjugácie a vyhnutia sa alternáciám (tzv. vnútorparadigmatická analógia), jednak pod vplyvom receptívne dominantného konjugáčného typu *chýtať* (medziparadigmatická analógia). V akvizíčných prácach sa často konštatuje, že vnútrojazykový transfer má v procese osvojovania pozitívny

vplyv na formovanie jazykovej kompetencie, keďže schopnosť prenášať osvojenú jazykovú štruktúru na iný jazykový materiál nám pomáha si jazyk osvojiť. Jeho automatické uplatňovanie však zároveň môže viesť k vzniku chýb.

Špeciálnym prípadom analógie je vytvorenie jednotky na základe formy slovtvorne príbuznej, ale slovnodruhovo odlišnej lexémy, napr.

- (17) *Chôdzali sme tri hodiny.* (it, A1.2)
TH: *Chodili sme tri hodiny.*

V citovanom doklade možno pri utvorení verbálnej formy *chôdzali* predpokladať vplyv analógie s deverbatívnym substantívom *chôdza*.

Napokon možno spomenúť, že chyby vznikajú v dôsledku defektného ortografického zápisu (značku DEFWORD používame, ak dochádza k zámene troch grafém), porov.

- (18) ... *plat je nižy.* (de, B1)
TH: *Plat je nižší.*

Učiaci sa často použije takú pravopisnú podobu jednotky, ktorá zodpovedá ortografickým pravidlám materinského jazyka, ide tu teda o špecifický prípad ortografickej interferencie (v nasledujúcom doklade možno predpokladať vplyv španielskej ortografickej normy), porov.

- (19) ... *tiež chierstvi ovocie alebo zelenina...* (es, A1.2)
TH: ... *tiež čerstvé ovocie alebo zeleninu...*

V textoch neslovanských študentov sa často nachádzajú deformované tvary, ktorých príčina je zrejme v zapamätaní si približnej zvukovej podoby slova, napr. *vydarovať*, TH *vyjadrovať*, *špontaný*, TH *spontánny*, *vyčlete*, TH *vyzlečte*, *rylikoch*, TH *rýchlikoch*, *požiavam*, TH *používam* atď.

5.3.2 WORD0 a WORD1

5.3.2.1 Chyby v používaní reflexívnych komponentov

Termín reflexívny sa v tradičných gramatikách využíva na označenie udalosti, resp. situácie, keď je pravointenčný argument predikátu koreferenčný so subjektom. Reflexívne komponenty *sa*, *si*, ktoré prináležia k slovesu, sa však v slovenčine objavujú v rôznych typoch štruktúr a k významu daného verba prispievajú rozličným spôsobom. Reflexívne markery možno definovať ako komponenty verba (morfémy, zamená v úlohe valenčných doplnení), ktoré môžu mať pri konkrétnom verbe rozličný status. V slovenčine sa im prisudzuje status reflexívneho

zámena (v reflexívnych konštrukciách), derivačnej morfémy (pri tzv. odvodených reflexívach), prázdnej lexikálnej morfémy (pri tzv. reflexívach tantum), gramatickej morfémy (pri reflexívnych transformátoch), resp. partikuly (v prípadoch, keď daný komponent plní pragmatickú funkciu), porov. Ivanová & Sokolová (2017).

Na základe uvedených faktov možno v textoch diferencovať medzi prípadmi lexikálnej, syntaktickej, gramatickej a pragmatickej reflexívnosti. Reflexívnosť na lexikálnej úrovni je záležitosťou sémantiky slovesa, je to jeho inherentná črta, formálne manifestovaná reflexívom. Naopak, syntaktická reflexívnosť sa vzťahuje na prípady, keď reflexívnu interpretáciu verbum nadobúda len v istom syntaktickom kontexte a reflexívny komponent nie je pevnou súčasťou verba, plní úlohu jeho argumentu. Gramatická reflexívnosť sa uplatňuje pri tvorení reflexívnych transformátov (zvratných tvarov nezvratných verb) a pri pragmatickej reflexívnosti plní reflexívny komponent v úlohe partikuly pri nezvratnom verbe vybrané pragmatické funkcie.

Na základe dát z akvizičného korpusu možno konštatovať, že chyby vo vynechávaní alebo nadmernom používaní reflexívneho komponentu sú determinované práve rôznym statusom reflexívneho markera.

Pokiaľ ide o lexikálnu reflexívnosť, je potrebné diferencovať medzi vždy zvratnými slovesami (reflexívami tantum) a odvodenými reflexívnymi verbami (zvratnými podobami nezvratných sloves), pri ktorých plní reflexívny marker slovtvornú funkciu.

Pre reflexíva tantum, inherentne reflexívne verbá s prázdnu lexikálnou morfémy *sa*, *si*, pri ktorých sa nereflexívne náprotivky nevyskytujú, je typická najmä chyba WORD0.

- (20) *Snažila som študovať pilne.* (ko, A2.2)
TH: *Snažila som sa študovať usilovne.*

Vynechávanie reflexívneho komponentu možno vysvetliť jeho „nulovým“ statusom, pri reflexívach tantum reflexívny marker neplní žiadne sémantické (nev-náša do významu verba dodatočné sémantické charakteristiky) ani delimitačné (neodlišuje verbum od iného verba) funkcie.

Chyby typu WORD1 vznikajú často ako sekundárne dependenčné chyby, v dôsledku použitia kolokačne neadekvátnej verbálnej lexémy, porov.

- (21) *Keď sa stála vojna...* (sl, C1)
TH: *Keď vypukla vojna...*

Ovodené reflexívne verbá vznikajú v procese derivačnej reflexivizácie prostredníctvom derivačnej morfémy *sa*, *si* z nereflexívnych náprotivkov, napr. *cítiť* – *cítiť sa*, *biť* – *biť sa*, *skladať/zložiť* – *skladať sa/zložiť sa*. Skupina odvodených reflexív je pomerne heterogénna a vznik chyby pri vynechaní alebo nadužití

reflexívneho komponentu súvisí s konkrétnou sémantickou podtriedou odvodených reflexívnych jednotiek.

K odvodeným reflexívnym verbám patria antikauzátiva, reflexívne intransitívne verbá s paciensom, ktoré patria do skupiny procesných verb označujúcich spontánny proces, napr. *meniť sa/zmeniť sa, znížiť sa/znižovať sa*. Pri nereflexívnych verbách označujúcich spontánny proces často pozorujeme nadužívanie reflexívneho komponentu na základe analógie s reflexívnymi antikauzatívami, porov.

- (22) *Keď záujem o internet sa iba začal stúpať pred niekoľkými desiatkami rokov boli sme šťastní.* (hr, B2)
 TH: *Keď záujem o internet pred niekoľkými desiatkami rokov začal stúpať, boli sme šťastní.*

Chyba často vzniká v dôsledku zámény nereflexívneho kauzátiva reflexívnym antikauzatívom, porov.

- (23) *V Januári sa začnem nový život.* (ko, A2,2)
 TH: *V januári začnem nový život.*

Do druhej skupiny odvodených reflexív patria tzv. pravé reflexíva, akčné verbá označujúce udalosti, ktoré subjekt realizuje vo vzťahu k sebe samému: *chrániť sa, chystať sa, brániť sa/ubrániť sa, pripraviť sa/pripravovať sa*. Od nereflexívnych pendantov sa líšia práve príznakom sebazasiahnutosti, ktorý sa uplatňuje v rámci ich sémantickej štruktúry (v teoretických prácach sa označujú aj ako tzv. introvertné verbá). Naopak, ich nereflexívne náprotivky sú tranzitívne, označujú činnosť zameranú na iného participanta (v teoretických prácach sa označujú aj ako tzv. extrovertné verbá), porov. Ivanová (2024b).

V medzijazyku dochádza k zámene extrovertného nereflexívneho verba introvertným reflexívom, a to často v dôsledku obsadenia subjektovej pozície neživotným kauzátorom, porov.

- (24) *Život na internáte sa učí študentov, ako lepšie spravovať čas.* (uz, A1.2)
 TH: *Život na internáte učí študentov, ako lepšie spravovať čas.*

Z ostatných reflexívnych sloviac akuzatívneho typu dochádza často k vzniku chyby v dôsledku redundantného alebo naopak chýbajúceho komponentu pri sémanticky blízkych verbách, napr. *cítiť – cítiť sa, pripraviť – pripraviť sa, presťahovať – presťahovať sa* a pod. Pomerne frekventovaná je substitúcia nereflexívneho *pozerať* reflexívnym *pozerať sa*, porov.

- (25) *Budem sa pozerať dráma.* (ko, A2.2)
 TH: *Budem pozerať drámu.*

Chyby vznikajúce pri slovesách akuzatívneho typu sa často uplatňujú pri verbe *chcieť*. Pri vzniku reflexívneho pendantu *chcieť sa* dochádza k deagentizácii a vzniku neosobného tvaru. Rozdiel medzi osobným nereflexívnym verbom *chcieť* a neosobným reflexívnym verbom *chcieť sa* je aj sémanticko-pragmatický – reflexívne modálne verbum *chcieť sa* sa v kladnom tvare spája prednostne s verbami biologického fungovania a kóduje pri nich činnosť, ktorú nemá subjekt pod kontrolou (*chce sa mi plakať*). V zápornom tvare sa spája s akčnými verbami, pri ktorých signalizuje pragmatickú hodnotu evazívnosti, zbavovanie sa zodpovednosti za dej (*nechce sa mi pracovať*). Použitie reflexívnej podoby pri iných typoch verb, ako sú verbá biologického fungovania, vedie k vzniku chyby WORD1, napr.

- (26) ... *ak sa vám chce niečo počuť*... (ru, B2)
TH: ... *ak chcete niečo počuť*...

Reflexívny formant *si sa* uplatňuje pri posesívnych reflexívach, ktoré vyjadrujú činnosť zameranú na personálnu sféru subjektu, napr. *pomôcť si/pomáhať si*, *povedať si/hovoriť si*, *pýtať si*, *žiadať si*. V prípade komunikačných verb sa nimi označuje autokomunikácia. Chyba tak vzniká použitím posesívneho reflexíva v kontexte, ktorý autokomunikačný význam vylučuje, napr.

- (27) *Neprezradil by som si, že cítim obrovský nátlak zo strany spoločnosti.*
(ru, B2)
TH: *Neprezradila by som, že cítim obrovský nátlak zo strany spoločnosti.*

V citovanom doklade sa uplatňuje verbum *prezradiť* s významom „vyjaviť niečo tajné“, ktoré je silne extrovertné.

Pri časti odvodených reflexív nie je reflexívny formant jediným slovotvorným prostriedkom, ktorý participuje na utvorení verba. Prefixálno-reflexívnym spôsobom vznikajú verbá s významom vykonania deja v priebehu krátkého času s vyjadrenou intenzitou (delimitatívny spôsob slovesného deja), napr. *zahrať si*, *zakričať si*, verbá s významom „veľká miera deja“ (extenzívny spôsob slovesného deja), napr. *naokopávať sa (zemiakov)*, *napozerať sa (filmov)*, resp. jednotky s významom „miera dostatočná na dovŕšenie deja“, napr. *najesť sa (chleba)*, *nadýchať sa (dymu)* (saturatívny spôsob slovesného deja), porov. Sokolová, Jarošová, Hašanová & Janočková (2016). Viaceré z týchto verb (napr. verbá konzumácie *najesť sa*, *napiť sa*) sú v medzijazyku frekventované a chyby pri nich vznikajú v dôsledku použitia nereflexívneho východiskového verba namiesto reflexíva v kontexte, ktorý si vyžaduje vyjadrenie veľkej miery deja, porov.

- (28) *Večer bol skvelý, veľa sme tancovali a jedli sme výborne.* (hu, A2.1)
TH: *Večer bol skvelý, veľa sme tancovali a najedli sme sa výborne.*

Práve použitie verb z týchto tried predpokladá, že študent disponuje rozšírenou lexikálnou kompetenciou a pri vyjadrovaní nepracuje len so základnou vrstvou lexiky.

Ďalšou skupinou odvodených reflexív sú autokauzátiva, teda verbá, pri ktorých pohyb vykonáva hovoriaci sám na sebe, napr. *obrátit' sa/obracať sa, pohnúť sa/pohýnať sa, postaviť sa, dvihnúť sa/dvíhať sa*.

Chyby v medzijazyku často vznikajú v dôsledku nadužívania reflexívneho komponentu pri pohybových verbách, ktoré majú autokauzativnosť zahrnutú vo svojom význame ako inherentný príznak a nie je pri nich vyjadrená explicitným reflexívnym markerom, porov.

(29) *Například mohla som sa plávať v mori.* (ru, B1)

TH: *Například som mohla plávať v mori.*

Chyby sa nezriedka objavujú pri tých typoch pohybových verb, pri ktorých evidujeme zvratnú aj nezvratnú podobu s mierne odlišným významom pohybu, porov.

(30) *Keď sme sa prechádzale z jedného domu do druhého, všimli sme si, že je stále viac a viac ľudí.* (hr, B2)

TH: *Keď sme prechádzali z jedného stánku do druhého, všimli sme si, že je stále viac a viac ľudí.*

Osobitnú skupinu odvodených reflexív predstavujú partitívne (metonymické) reflexíva. Ide o verbá, pri ktorých reflexívny komponent nereferuje na rovnaký objekt ako subjekt danej konštrukcie, resp. referuje na časť tela subjektového partici-panta, napr. *obúvať sa, obliekať sa, učesať sa, oholiť sa, umývať sa, poškrabať sa*. Reflexívnym komponentom sa tak kóduje celok (zasiagnetá osoba), hoci dejom je zasiagnetá len časť (zasiagnutej osoby, typicky časť tela). Pri týchto verbách je časté vynechávanie reflexívneho komponentu, porov.

(31) *Umivam sam, obliekam a idem na autobus.* (de, C1)

TH: *Umývam sa, obliekam sa a idem na autobus.*

K vynechávaniu reflexívneho komponentu často dochádza v konštrukcii s viacerými reflexívnymi verbami, v ktorej sa aj v textoch rodených hovoriaciach objavuje elipsa reflexíva.

V rámci odvodených reflexív možno tiež vyčleniť polohové autokauzátiva. Ide o polohové verbá vyjadrujúce jednorazové zaujatie polohy, napr. *sadnúť si, klaknúť si, čupnúť si* a pod. Vznikajú z nereflexívnych nedokonavých náprotivkov, pri ktorých ide o vyjadrenie priebehu polohovej aktivity ľavoústenčného partici-panta (*sedieť, kľačať, čupieť*).

- (32) *Predstavujem, že po dlhej ceste sedíme si večer pri vatre a spievame piesne.* (uk, B2)
 TH: *Predstavujem si, že po dlhej ceste večer sedíme pri vatre a spievame piesne.*

Naopak, v dôsledku analógie s týmto typom polohových autokauzatív sa niekedy redundantne uplatňuje reflexívny komponent i pri nezvratných polohových verbách, porov.

- (33) *Včera vstaval som vstával sa o siedmej rano.* (it, A1.2)
 TH: *Včera som vstával o siedmej ráno.*

Reciprocita sa zvyčajne vymedzuje ako vyjadrenie vzájomného vzťahu aktantov slovesného deja, porov. Panevová & Tarlidsen Medová (2017). Slovenčina patrí k jazykom, pre ktoré je charakteristická tzv. reflexívno-recipročná polysémia – reflexívny komponent pri nich v závislosti od kontextu môže vystupovať ako marker reflexivity aj reciprocitu. Zvratné recipročné verbum sa môže realizovať buď v rámci tzv. diskontinuitnej konštrukcie, v ktorej sú reciprocanti kódovaní v dvoch samostatných syntaktických pozíciách subjektu a objektu vyjadreného predložkovou konštrukciou „s + inštrumentál“, alebo ako súčasť tzv. recipročnej konštrukcie, v ktorej sú reciprocanti kódovaní v pozícii subjektu (napr. *Peter sa bozkáva s Máriou. – Peter a Mária sa bozkávajú.*). Recipročnú konštrukciu možno vytvoriť aj od nereflexívneho verba, ktoré nemá recipročný význam (napr. *Peter bozkáva Máriu. – Peter a Mária sa bozkávajú.*), porov. Ivanová (2020a).

Chyby v medzijazyku vznikajú práve v dôsledku substitúcií vymenovaných spôsobov kódovania recipročných relácií. Časté je napríklad použitie reflexívneho verba v tranzitívnej konštrukcii, čo vedie k vzniku chyby WORD1, porov.

- (34) *Ale stretla som sa dobrí ľudia.* (ko, B1)
 TH: *Ale stretla som dobrých ľudí.*

Opačným prípadom je použitie nereflexívneho verba v diskontinuitnej konštrukcii, čo vedie k vzniku chyby WORD0, porov.

- (35) *Tam stretla som s dávnými kamarátkami.* (hu, A2.2)
 TH: *Tam som sa stretla s dávnymi kamarátkami.*

Okrem reflexívneho komponentu sa reciprocita v slovenčine vyjadruje aj nereflexívnym pronominálnym lexikálnym markerom, napr. *Ženy videli jedna druhú ako tmavú kôpku.*, dlhým (silným) tvarom reflexívneho zámena, napr. *Súrodenci na seba často žiarlia.*, resp. adverbialným markerom, napr. *Navzájom/vzájomne sa obviňovali.* V niektorých prípadoch je možné použiť vo výpovedi aj dva markery

reciprocity, napr. *Súrodenci na seba navzájom žiarlia.*, v niektorých prípadoch je však kombinácia dvoch recipročných markerov vylúčená, napr. *Ženy sa videli jedna druhú ako tmavú kôpku.* Práve použitie takýchto dvoch inkompatibilných recipročných markerov môže viesť k vzniku chyby, porov.

- (36) *K nim patrila ešte hrubá palica, ktorú používali aby sa udrieli jeden druhého.* (bg, C1)

TH: *K nim patrila ešte hrubá palica, ktorú používali, aby udierali jeden druhého.*

Niektoré verbálne lexie majú reflexívnu aj nereflexívnu podobu bez zmeny významu, ide o reflexívne varianty. O reflexívnych variantoch slovesa hovoríme vtedy, keď je reflexívna podoba iba formálnym variantom nereflexívnej podoby bez významovej diferenciacie (iného významového odtienku) a bez zmeny valencie, napr. *pozerat' (sa)*, *zvyšit' (sa)*, *mysliet' (si)*.

V medzijazyku dochádza napríklad často k zámene nereflexívneho *mysliet'* a reflexívneho *mysliet' si*. Dôvodom je aj fakt, že zatiaľ čo ako verbum kognitívnej činnosti sa dané verbum správa ako nezvratné (*mysliet'* „zaoberať sa v mysli niečím“), pri vyjadrovaní významu mienky ako epistemické verbum vykazuje reflexívnu variantnosť (*mysliet'/mysliet' si* „mať istú mienku, názor, úsudok“), čo je príčinou častých zámen:

- (37) *V každodennom živote „mobil hladká až po okraj, to sklíčko dotykov“ a myslí si na peknú ženu.* (ko, A1.1)

TH: *V každodennom živote „mobil hladká až po okraj, to sklíčko dotykov“ a myslí na peknú ženu.*

Reflexívne varianty na úrovni textu vznikajú na základe využitia reflexívneho komponentu *si*, pričom jeho funkcia je v danom kontexte pragmatická – vyjadruje sa ním vzťah ľavoústenčného participanta k deju, definovaný ako zaujatie dejom, oddávanie sa deju. Výsoko frekventovanou chybou je podľa korpusových dát práve nadužívanie pragmatického *si* v kontextoch, ktoré takéto zaujatie dejom nepredpokladajú, porov.

- (38) *Aki hlupáci si chodili volit'?* (ru, C1)

TH: *Aki hlupáci chodili volit'?*

O reflexívne konštrukcie ide v prípade verb, pri ktorých pronominálny reflexívny komponent nie je súčasťou lexikálnej jednotky, ale má status valenčného doplnenia. Chyby vznikajú v dôsledku redundantného použitia reflexívneho markera v konštrukcii, v ktorej je už autoreferenčný význam kódovaný iným typom markera (napr. dlhým tvarom zámena a intenzifikačným výrazom), porov.

(39) *Chlpec sa sám seba uspokojil a si povedal...* (bg, B1)

TH: *Chlapec sám seba upokojil a povedal si...*

Napokon treba spomenúť osobitný typ chyby, ktorý sa týka redundantného použitia reflexívneho komponentu pri verbe, pri ktorom je význam autoreferencie blokováný, porov.

(40) *... keď sa nechceme variť, môžeme ísť do reštaurácie.* (vi, A2.1)

TH: *... keď nechceme variť, môžeme ísť do reštaurácie.*

Vznik chyby tu možno interpretovať ako dôsledok zámenny s neosobným tvarom modálneho verba (*nechce sa nám variť*) alebo vysokou frekvenciou reflexívneho pasíva, resp. reflexívneho deagentíva pri verbe *variť* (*mäso sa varí tri hodiny, tu sa varí dobre*).

Chyby vzťahujúce sa na reflexívny komponent nachádzame aj pri gramatických reflexívach. Často ide o vplyv interlingválnej interferencie, napr. v prípade študentov s poľským materinským jazykom. Pri používaní pasívnych foriem u poľských hovoriacich možno predpokladať negatívny transfer, ktorý sa premieta do nasledujúcich tendencií v medzijazyku študentov:

- 1) tvorenie reflexívneho deagentíva aj pri tranzitívach, napr. *Túto šelmu by sa malo loviť.* (správne v slovenčine: *Táto šelma by sa mala loviť.*),
- 2) použitie impersonálnej formy *dá sa* s akuzatívom, napr. *Vstupenku sa dalo ľahko dostať v marketoch.* (správne v slovenčine: *Vstupenka sa dala ľahko dostať v obchodoch.*), porov. Ivanová, Kysel'ová & Gálišová (2023).

Ako redundantný sa reflexívny komponent hodnotí v prípade, ak sa v rámci cieľovej hypotézy predpokladá použitie aktíva namiesto pasívnej konštrukcie, porov.

(41) *M. Mikulová rozdeľuje prózu Boženy Slančíkovej-Timravy na tri okruhy, pričom ako rozhodujúci aspekt sa berie do úvahy predovšetkým mieru angažovanosti autorského subjektu v texte.* (pl, B2)

TH: *M. Mikulová rozdeľuje prózu Boženy Slančíkovej-Timravy na tri okruhy, pričom ako rozhodujúci aspekt berie do úvahy predovšetkým mieru angažovanosti autorského subjektu v texte.*

Uplatňovanie impersonálnych deagentných reflexívnych tvarov namiesto pasívnych tvarov s paciansom v nominatíve, ktoré možno interpretovať ako výsledok negatívneho transferu z poľštiny, nachádzame aj na vyšších jazykových úrovniach, čo potvrdzuje výsledky dotazníkového prieskumu v práci Ivanová, Kysel'ová & Gálišová (2023).

Ako posledný typ chyby možno vymedziť neadekvátnu reduplikáciu reflexívneho komponentu. Tu do hry môže vstupovať aj vplyv slovosledu. Reflexívny

komponent ako enklitika sa vo výpovedi môže spájať s dištantnou realizáciou vo väčšej vzdialenosti od maticového verba. V dôsledku nedostatočnej výpovednej perspektívy hovoriaci použije tento reflexívny komponent opakovane v bezprostrednej blízkosti maticového verba, porov.

- (42) *Vedia, že sa ako „neutrálni“ sa môžu len veľmi ťažko zamestnať.* (sr, B2)
TH: *Vedia, že sa ako „neutrálni“ môžu len veľmi ťažko zamestnať.*

Osobitný problém predstavujú infinitívne konštrukcie s verbami subjektovej a objektovej kontroly. Ak sa v takejto konštrukcii spája reflexívne maticové verbum s reflexívnym verbom subjektovej alebo objektovej kontroly, vzniká otázka, či v daných prípadoch reflexívny komponent zdvojovať alebo či možno uplatniť tzv. haplológiu, porov.

- (43) *Bola prvou jachtou, ktorej sa podarilo doplaviť sa na Islando.* (pl, C2)
TH: *Bola prvou jachtou, ktorej sa podarilo doplaviť na Island.*
(haplológia)

5.3.2.2 Chyby v používaní verbálnych komponentov

Pokiaľ ide o verbálne komponenty, chyby tohto typu sa vzťahujú najmä na verbum *byť*. Chyba typu WORD0 vzniká často v dôsledku interferencie s materinským jazykom, v ktorom je elipsa slovesa *byť* prípustná, ak je kontext jasný, napr.

- (44) *Najlepší výber íst' přeč.* (hu, B2)
TH: *Najlepší výber je íst' přeč.*

Elidovanie verba *byť* je častý jav najmä vo východoslovanských jazykoch, porov.

- (45) *Na dedine pokojnejšie ako v meste.* (ru, B1)
TH: *Na dedine je pokojnejšie ako v meste.*

Podľa dát korpusu sa kopula v konštrukciách s prízentom najčastejšie zo všetkých jazykov vynecháva v ukrajinčine (relatívna frekvencia 826,61) a ruštine (relatívna frekvencia 552,1). Okrem týchto jazykov je vynechávanie kopuly frekvencované aj v ďalších neslovanských jazykoch (napr. fínčine, španielčine, taliančine a i.). Vysvetlenie tohto javu sa spája s faktom, že nulová kopula je v jazykoch pomerne frekvencovaným javom. Podľa E. Benvenista (1971/1969, 164, in Clancy 2010) je v jazykoch časté explicitné nevyjadrenie kopuly a juxtapozícia subjektového a predikátového výrazu (porov. Clancy 2010, 90).

Nulová kopula je zriedkavá v slovenčine, češtine alebo bulharčine, obmedzene v istých kontextoch ju pozorujeme v poľštine v konštrukciách so zámenom *to*, ktoré majú kategorizačnú sémantiku, porov.

- (46) *Podľa slovníka prekladateľ to osoba, ktorá vďaka znalosti najmenej dvoch jazykov je schopná preložiť text, ústnu výpoveď z pôvodného jazyka do cieľového jazyka. (pl, B2)*

TH: *Podľa slovníka **je** prekladateľ osoba, ktorá je vďaka znalosti najmenej dvoch jazykov schopná preložiť text, ústnu výpoveď z pôvodného jazyka do cieľového jazyka.*

Pri verbe *byť* pozorujeme aj opačný jav: redundantné použitie slovesa *byť* v prípadoch, kde syntaktická štruktúra predpokladá jeho elidovanie. Ide napríklad o adverbatívne štruktúry s významom korektúry neplatného faktu, porov.

- (47) *Tam nie je more, ale **je** rieka. (hr, B1)*

TH: *Tam nie je more, ale rieka.*

Okrem spony sa vo vetných štruktúrach vynecháva aj auxiliárne *byť*, najmä na nižších jazykových úrovniach, a to hlavne v prípadoch, keď je osoba vo vetnej štruktúre nepriamo signalizovaná iným pronominálnym výrazom, porov.

- (48) *Najčastejší čas mojho detstva prežil v Bavorsku. (de, B1)*

TH: *Najväčšiu časť svojho detstva **som** prežil v Bavorsku.*

Časté je tiež vynechávanie kondicionálneho *by*, ktoré tvorí súčasť analytických gramatických tvarov, porov.

- (49) *No keby sme začali hľadať, ukázalo sa, že v skutočnosti je veľmi malo kvalitnej beletrie, v ktorej by sex zohrával hlavnú alebo aspoň dôležitú úlohu. (pl, C2)*

TH: *No keby sme začali hľadať, ukázalo **by** sa, že v skutočnosti je veľmi malo kvalitnej beletrie, v ktorej by sex zohrával hlavnú alebo aspoň dôležitú úlohu.*

5.3.3 Chyby v používaní pronominálnych komponentov

Chyby WORD0 týkajúce sa vynechávania pronominálnych komponentov sú dependenčnými typmi chýb. Zámená ako autosémantiká totiž plnia funkcie aktantov a adjunktov a ich prítomnosť vo vete je selektovaná valenciou riadiaceho verba. Časté je vynechávanie deiktika *to* v subjektivej funkcii. Táto chyba môže byť motivovaná faktom, že v slovenčine platí pravidlo o morfeatickej realizácii subjektu a použitie osobného zámena je saturované špecifickými (komunikačno-pragmatickými) podmienkami, porov.

- (50)
- Dúfam že tento rok bude takto tiež.*
- (pt, B1)

TH: *Dúfam, že tento rok **to** bude takto tiež.*

Vynechávanie pronominálnych objektových komponentov je takisto podmienené ich kontextovou alebo situačnou známosťou, vynechanie však vedie k vzniku neúplnej štruktúry a k syntaktickej chybe, porov.

- (51)
- Pravdepodobne chcel presvedčiť, že akákoľvek podobnosť s obyvateľmi jeho rodnej dediny je čisto náhodná.*
- (pl, C2)

TH: *Pravdepodobne **ich** (= **čitateľ'ov**) chcel presvedčiť, že akákoľvek podobnosť s obyvateľmi jeho rodnej dediny je čisto náhodná.*

Motiváciou na vynechávanie pronominálnych výrazov je v medzijazyku často snaha vyhnúť sa opakovaniu kontextovo známeho doplnenia. V prípade odlišného pádového stvárnenia pronominálnych prvkov však takéto vypúšťanie vedie k vzniku defektnej konštrukcie, tzv. zeugmy, porov.

- (52)
- Ale horár sa zľutoval nad ňou a odpustil.*
- (ru, C1)

TH: *Ale horár sa nad ňou zľutoval a pustil **ju**.*

Pronominálne komponenty zohrávajú často funkciu obligatórnych adverbialných určení, takže ich vynechaním vzniká defektná valenčná štruktúra. Časté je najmä vynechávanie adverbialného zámena *tam* pri lokalizačných predikátoch, porov.

- (53)
- Dostupnosť do rôznych kníh je väčšia prostredníctvom internetu, často sa vyskytujú pozoruhodné zľavy a nemusíme dlho čakať na uskutočnenie objednávky.*
- (pl, B2)

TH: *Dostupnosť k rôznym knihám je väčšia prostredníctvom internetu, často sa **tam** vyskytujú pozoruhodné zľavy a nemusíme dlho čakať na uskutočnenie objednávky.*

Chyba typu WORD1 vzniká v dôsledku redundantného použitia zámena na vyjadrenie objektu v kontexte, kde v slovenčine takéto využitie nie je vhodné vzhľadom na to, že objekt je už vyjadrený prostredníctvom vzťažného zámena fungujúceho ako spájací operátor, napr.

- (54)
- ... čo a pre koho **to** kúpiť*
- (uk, B1)

TH: *čo a pre koho kúpiť*

Častým typom chyby typu WORD1 je nadužívanie osobného zámena v subjektivej funkcii v kontexte, kde takéto použitie nie je motivované (napr. z komunikačno-pragmatických alebo syntaktických dôvodov, porov. Ivanová 2016), napr.

(55) *Potom, čo on to povedal...* (sr, B2)

TH: *Potom, čo to povedal...*

Nadužívanie personálneho pronomína v subjektivej pozícii je typické najmä pre najnižšie jazykové úrovne, kde tento typ chyby nie je nutné opravovať (aj vzhľadom na fakt, že takéto nadužívanie badať aj v reči rodených hovoriacich napríklad v spontánných hovorených prejavoch, porov. Ivanová 2016). Na vyšších jazykových úrovniach ide skôr o štylizáciu chybu, ktorá spočíva v redundancii pri jazykovom kódovaní subjektového aktanta: použitím osobného zámena sa subjektový aktant realizuje na úrovni makrovalencie (lexikálne – zámenom), aj na úrovni mikrovalencie (morfematicky na tvare verba), čo musí byť v prípade konkrétnej štruktúry funkčne motivované.

5.3.4 Chyby v používaní spájacích operátorov

Chyby typu WORD0 týkajúce sa spájacích operátorov sa objavujú na všetkých jazykových úrovniach. Vynechávanie spájacieho operátora je však podmienené komplexnosťou syntaktickej výstavby textu, a preto sa typy týchto chýb v závislosti od jazykovej úrovne líšia.

Na najnižšej úrovni často pozorujeme neprítomnosť základnej parataktickej spojky *a*, pričom jej absencia sa týka použitia v syntagme aj v jednoduchom súvetí a študent v týchto typoch vetných štruktúr často nepoužíva ani čiarku, porov.

(56) *Ja moja rodina* (ar, A1.2)

TH: *Ja a moja rodina*

(57) *Volajú sa Jane Doe a Jane Doe študujú na škole.* (ar, A1.2)

TH: *Volajú sa Jane Doe a Jane Doe a študujú na škole.*

Na vyšších jazykových úrovniach často dochádza k nadužívaniu čiarky na úkor konjunkcie, čo vedie k vzniku asyndetických spojení, ktoré sú v slovenčine príznakové a ktorých použitie je determinované vybranými faktormi, porov.

(58) *Ako zhrnutie by som povedal, že všetky tie chyby, omyly vyplývajú z nedostatku informácií a emocionálnej nestability.* (ru, B2)

TH: *Ako zhrnutie by som povedal, že všetky tie chyby a omyly vyplývajú z nedostatku informácií a emocionálnej nestability.*

V citovanom doklade možno anotovanú chybu chápať ako istý druh štylistickej nedokonalosti, nie ako gramatickú chybu.

Na vyšších jazykových úrovniach sa spojka *a* vynecháva najmä v zložených súvetiach, keď sa medzi hlavné (alebo maticové) vety vkladajú vedľajšie vety.

To často vedie k tomu, že syntaktický vzťah medzi takýmito vetami, ktorý má byť kódovaný parataktickou spojkou, nie je formálne vyjadrený žiadnym spájacím operátorom, porov.

- (59) *Sociálny štát v prvom rade je sociálne orientovaný štát, ktorý uznáva človeka ako najvyššiu spoločenskú hodnotu, poskytuje sociálnu pomoc ľuďom, ktorí sú v ťažkej životnej situácii, aby mohol každému poskytovať slušnú životnú úroveň, prerozdeľuje ekonomické výhody v súlade so zásadou sociálnej spravodlivosti a vidí svoj účel v zabezpečení verejného mieru a harmónie v spoločnosti.* (uk, B2)

TH: *Sociálny štát je v prvom rade sociálne orientovaný štát, ktorý uznáva človeka ako najvyššiu spoločenskú hodnotu, poskytuje sociálnu pomoc ľuďom, ktorí sú v ťažkej životnej situácii, a aby mohol každému poskytovať slušnú životnú úroveň, prerozdeľuje ekonomické výhody v súlade so zásadou sociálnej spravodlivosti a vidí svoj účel v zabezpečení verejného mieru a harmónie v spoločnosti.*

Tento typ chýb sa tiež vyskytuje v prípade vynechania komponentu tzv. analytického distribuovaného operátora (napr. *nielen – ale aj*), napr. pri vyjadrovaní gradácie, porov.

- (60) *V psychologických výskumoch je interferencia vnímaná nielen na úrovni používania cudzích jazykov, ale v našom každodennom živote (napr. schopnosť správať sa vo veľkej skupine ľudí).* (pl, C2)

TH: *V psychologických výskumoch je interferencia vnímaná nielen na úrovni používania cudzích jazykov, ale aj v našom každodennom živote (napr. schopnosť správať sa vo veľkej skupine ľudí).*

Najmä na nižších jazykových úrovniach vznikajú chyby vypustením základného hypotaktického spájacieho výrazu, spojky *že*, napr.

- (61) *Najskôr som myslela ten film je zábavný.* (ko, A2.2)

TH: *Najskôr som myslela, že ten film je zábavný.*

Pomerne frekventovaným typom chyby je vynechávanie hypotaktickej spojky *ako* v porovnávacích konštrukciách, porov.

- (62) *V povedomí zachoval sa obraz Pilsudského vodca všetkých Poliakov, ktorých cieľom bolo nezávislé Poľsko.* (pl, B2)

TH: *V povedomí zachoval sa obraz Pilsudského ako vodcu všetkých Poliakov, ktorých cieľom bolo nezávislé Poľsko.*

Chyby typu WORD0 v skupine spájacích operátorov vznikajú často vypustením spájacieho operátora, zvyčajne v zloženom súvetí, a to pri nutnosti kumulácie viacerých spájacích výrazov, napr.

- (63) *Ona povedala bud' sľúbi, že môže zobrať so sebou všetko, čo miluje, ak ju zahna zo zámku, bud' nebude jeho ženou.* (sr, B2)
 TH: *Ona povedala, že bud' sľúbi, že si môže zobrať so sebou všetko, čo miluje, ak ju vyženie zo zámku, alebo nebude jeho ženou.*

Iným typom sú chyby týkajúce sa korelatívnych operátorov (kombinácií odkazovacieho zámena a vzťažného zámena, resp. odkazovacieho zámena a spojky). V niektorých prípadoch je použitie odkazovacieho zámena fakultatívne, v iných prípadoch však odkazovací výraz nie je možné vypustiť (napr. pri predložkových pádoch), porov.

- (64) *Ked' som bola mladšia chceli urobiť všetko aby som mala najlepšie detstvo.* (pl, B2)
 TH: *Ked' som bola mladšia, chceli urobiť všetko **pre to**, aby som mala najlepšie detstvo.*

Chyby typu WORD1 vznikajú nadužívaním spojky *a*, napr. pri postupne rozvíjom prívlastku, porov.

- (65) *Mám priemernú **a** štíhla postavu.* (ko, B1)
 TH: *Mám priemernú štíhlu postavu.*

5.4 ZÁVERY

V práci sme sa venovali problematike chýb DEFWORD, WORD0 a WORD1 v písomných textoch študentov osvojujúcich si slovenčinu ako L2.

Chyby typu DEFWORD sú spôsobené najčastejšie nerozvinutou ortografickou kompetenciou hovoriacich, resp. sú dôsledkom negatívneho transferu, prednostne z jazykov, ako je angličtina, latinčina alebo čeština. Napriek interferenčným procesom môžeme v medzijazyku pozorovať silnú tendenciu prispôsobovať takýto interlingválne transponovaný výraz cieľovému gramatickému a lexikálnemu systému. Prejavuje sa to napríklad v silnej flektivizačnej tendencii (takýto „cudzorodý“ prvok hovoriaci vybavuje slovenským gramatickým aparátom), resp. v častom používaní hybridných zloženín s domácimi formantmi. Pri vzniku tohto typu chyby sa popri interlingválnej analógii uplatňuje často aj intralingválna analógia založená na nadmernej generalizácii.

Chyby typu WORD0 a WORD1 sa týkajú vybraných komponentov vetnej štruktúry, predovšetkým reflexívnych markerov, pronominálnych výrazov, sponového a auxiliárneho slovesa *byť* a spájacích operátorov.

Vynechávanie výrazov v štruktúre vety súvisí s viacerými faktormi. Reflexívne a pronomínálne výrazy možno charakterizovať ako tzv. referenčné prostriedky. Ich úlohou je zdôrazniť referenta ako mentálny koncept, ktorý chce hovoriaci v jazyku vyjadriť a sprostredkovať adresátovi. V teoretických prácach sa zvykne rozlišovať medzi plnohodnotnými a redukovanými referenčnými prostriedkami. Práve zámená a reflexívne komponenty sa tradične charakterizujú ako redukované referenčné výrazy (porov. Kibrik 2011, 73n). Možno predpokladať, že práve redukovanosť ich referenčného statusu je dôvodom, ktorý vedie k ich častému vypúšťaniu vo vete. Z kognitívneho hľadiska sa redukované referenčné výrazy používajú v súvislosti s referentom, ktorý je v konkrétnom kontexte v mysli hovoriaceho vysoko aktivovaný. Práve kognitívna dostupnosť a aktivovanosť referenta v mysli hovoriaceho môže viesť k tomu, že rezignuje na jeho explicitné kódovanie.

Naopak, redundantné použitie reflexívneho komponentu môže byť spojené so zámenami v rámci dvojice nereflexívnych a reflexívnych pendantov. Často je to spôsobené sémantickou blízkosťou takýchto verbálnych jednotiek a neschopnosťou hovoriaceho reflektovať (často jemné) sémantické dištinkcie medzi takýmito verbami. Nadužívanie reflexívneho komponentu môže tiež súvisieť s faktom, že reflexívnosť je prototypovou formálnou charakteristikou v istej sémantickej triede verb, napríklad v skupine procesných antikauzatív. Hovoriaci má potom tendenciu extrapolovať reflexívnu formu aj na ostatné skupiny procesných predikátov.

Vynechávanie tvarov sponového a auxiliárneho slovesa *byť* môže byť podmienené negatívnym transferom (najmä v prípade východoslovenských jazykov), resp. prítomnosťou výrazu vo vetnej štruktúre, ktorý svojím významom signalizuje gramatickú osobu. Príčinou vynechávania spony je jej synsémantický status: spona je „len“ spojivom medzi dvoma plnovýznamovými výrazmi. V medzijazyku sa preto často uplatňuje aktualizačné vzťahnutie príznaku na nositeľa bez potreby uplatniť výraz, na ktorom sa explicitne vyjadria exponenty takéhoto predikačného vzťahu.

Vynechávanie spájacích operátorov podobne súvisí s viacerými faktormi. Spájacie operátory patria do skupiny kohezívnych prostriedkov textu. Na najnižších jazykových úrovniach dochádza k ich vynechávaniu z tých dôvodov, že hovoriaci sa v tomto štádiu medzijazyka sústredia primárne na vyjadrovanie obsahových relácií a rezignujú na potrebu explicitne vyjadrovať diskurzívne vzťahy medzi textovými jednotkami. Na vyšších jazykových úrovniach zasa k vzniku chyby prispieva zväčšujúca sa syntaktická komplexnosť vetných štruktúr, ktorá vedie napríklad ku kontaktnému postaveniu viacvetných spájacích operátorov a následnému vynechávaniu jedného z nich.

ZÁVER

Analýza jazykových chýb v predloženej publikácii je usúvzťažnená s domácou lingvistickou tradíciou derivatológie, aspektológie, dependenčnej syntaxe, textológie či štylistiky v konfrontácii s medzinárodným výskumom opretým o bohatý repertoár zahraničnej literatúry. Etablujú sa tu nové termíny, v domácej lingvodidaktickej literatúre doteraz nepoužívané, napr. termíny ako *derivačné povedomie*, *dependenčná kompetencia*. Ich zmysluplnosť z hľadiska akvizície slovenčiny ako L2 sa verifikuje v procese samotnej analýzy.

Realizovaný výskum tiež v mnohých zisteniach narúša niektoré doterajšie predstavy o distribúcii chýb vzhľadom na slovanský a neslovanský L1. Mnohé výsledky ukázali, že neplatí automaticky vyššie jazykové povedomie u typologicky blízkych jazykov L1 a L2, že tvrdenia treba podrobiť verifikácii založenej na dátach. Ako príklad možno uviesť výskum slovosledu v slovenčine, ktorý je zdrojom mnohých a rozmanitých chýb študentov učiacich sa SakoCJ. Zistenie, že slovosled klitik je vo väčšine prípadov odolný voči priamemu vplyvu L1 (jedinou výnimkou je časté iniciálové umiestnenie klitik po niektorých spojkách, ktoré nemôžu v textoch slúžiť ako prozodické nositele, v textoch bulharských učiacich sa), poukazuje na skutočnosť, že pri niektorých javoch v medzijazyku dôležitejšiu úlohu zohrávajú všeobecné kognitívne ukotvené princípy, ktoré sú v hre v rôznych fázach medzijazykového vývinu. Výskum slovoslednej realizácie klitik je tak dôležitým príspevkom k riešeniu otázky, ako sú učiaci sa L2 schopní integrovať jazykové javy týkajúce sa rozhraní (v prípade klitik je to rozhranie prozódia – syntax – informačná štruktúra), čo sa ukazuje ako miesto nestability aj na vyšších úrovniach akvizície. Zistenia potvrdzujú myšlienku, že medzijazyková gramatika sa buduje postupne v rámci vývinových štádií, pri ktorých úlohu zohrávajú rôzne faktory.

Pri skúmaní všetkých typov chýb sa uplatňuje kvantitatívny i kvalitatívny prístup. Výsledkom prvého prístupu je poznanie frekvenčnej distribúcie chyby v závislosti od jazykovej úrovne a v závislosti od jazykovej skupiny ako L1, čím sa rešpektuje štruktúra uplatňovaná v celom diele. Výsledkom druhého prístupu je detailná analýza príslušných chýb. Kvantitatívna štatistika chýb sa v jednotlivých kapitolách dopĺňa kvalitatívnou analýzou dát príslušnej vzorky. Týmto prístupom sledujeme odporúčanie S. Granger (1994, 27), ktorá upozorňuje, že „kvantitatívne údaje by sa nemali považovať za cieľ sám osebe“, ale skôr „za odrazový mostík pre kvalitatívne skúmanie údajov“. Kvantitatívno-kvalitatívny prístup k analýze zohľadňujúci faktor L1 a faktor príslušnosti hovoriacich k jazykovej skupine je zasa v súlade so zameraním LCR, ako ho opisujú teoretické práce. Napr. v práci S. Granger (2015, 8) sa konštatuje, že v rámci LCR sa ako obzvlášť hodnotné ukázali dva typy porovnávaní:

- porovnávanie produkcie v L2 s produkciou v L1;
- porovnanie jednej vzorky medzijazyka učiacich sa s inými vzorkami jazyka učiacich sa, najmä vzoriek od hovoriacich s rôznym L1.

Tento prístup k LCR sa označuje ako kontrastívna medzijazyková analýza (*Contrastive Interlanguage Analysis* – CIA). Na tieto metodologické impulzy v rámci CIA nadväzujeme aj v predkladanej publikácii.

Kvantitatívno-kvalitatívna analýza odkrýva ďalšie vzorce verbálneho správania sa cudzincov, ktoré sú dôsledne odvodené z korpusových dát. Výsledkami výskumu sa relativizuje často uvádzaná téza, podľa ktorej má vnútrojazyková analógia v procese osvojovania vždy pozitívny vplyv na formovanie jazykovej kompetencie, keďže schopnosť prenášať osvojenú jazykovú štruktúru na iný jazykový materiál učiacemu pomáha v akvizícii. Komplexný charakter analýzy medzijazyka zodpovedá najnovším tendenciám v oblasti LCR. Viacerí autori (porov. napr. práce Le Bruyn & Paquot 2021, Tracy-Ventura & Paquot 2021) totiž poukazovali na nedostatočnú teoretickú fundovanosť väčšiny čisto deskriptívne orientovaných výskumov najmä v rámci raných etáp vývoja LCR. Tá sa v prácach často prejavovala v prílišnom zdôrazňovaní (potenciálneho) vplyvu L1 učiacich sa na L2 v zmysle transferu/medzijazykového vplyvu (ten sa príliš často považoval za najzrejmejšie vysvetlenie pozorovaných rozdielov v údajoch). Pre celú publikáciu je preto príznačné súvislostné chápanie problematiky, kontextové bádanie lexikálnej diverzity a syntaktickej variability medzijazyka prejavujúcich sa na všetkých jazykových úrovniach.

Teoreticky mimoriadne prínosné sú i tie časti výskumu, v ktorých sa dáta o chybách usúvzťažňujú s lingvistickými údajmi týkajúcimi sa špecifik jazykového systému slovenčiny a jeho realizácie v reči rodených hovoriacich. Každý naznačený metodologický postup popri lingvistickej analýze sleduje aj príslušné didaktické parametre a je inšpiratívnym pre tvorbu inovovaných učebných materiálov orientovaných na sprístupňovanie problematických javov v didaktickom koncepte SakoCJ.

Pokiaľ ide o perspektívy ďalšieho výskumu, za dôležité považujeme najmä tieto momenty:

1. Vo vzťahu k materiálovým východiskám bude potrebné reflektovať nasledujúce výzvy:
 - pokračovanie v budovaní reprezentatívnej a vyváženej databázy akvizičného korpusu SakoCJ,
 - obohacovanie korpusového materiálu zo štýlového a žánrového hľadiska: v teoretických prácach sa spomína najmä potreba inkorporovania väčšieho množstva interakčne zameraných textov do korpusových databáz,
 - vzhľadom na množstvo premenných, ktoré ovplyvňujú SLA, sa za kľúčové považujú najmä bohaté metadáta (Myles 2021, 260n); viaceré iniciatívy (napr. König et al. 2022) sú preto zamerané na štandardizáciu opisu korpusu vrátane metadát na úrovni korpusu ako celku, ale aj metadát používaných na opis jednotlivých učiacich sa a typov registrov, ktoré korpus reprezentuje.

2. Pokiaľ ide o teoreticko-metodologické impulzy, jedným z pokračujúcich trendov LCR je postupná zmena perspektívy: od fokusu na chyby a odchýlky od normy vzťahujúcej sa na rodeného hovoriaceho sa pozornosť presúva na skúmanie samotného medzijazyka a jeho rôznorodých aspektov. V tejto súvislosti sa v oblasti akvizičných štúdií hovorí o potrebe resignovať na „diskurz deficitu“ (t. j. zdôrazňovanie toho, v čom sa učitelia sa L2 odkláňajú od rodených hovoriacich, porov. Callies 2023) a smerovať skôr ku komplexnej charakteristike medzijazykového vývinu. Podľa M. Paquota & L. Plonského (2017) neustále klesá počet štúdií, ktoré používajú jeden alebo viac referenčných korpusov a LCR sa postupne „odkláňa od skúmania rozdielov medzi L1 a L2 a viac sa približuje k opisu produkcie v rámci L2 ako objektu výskumu, ktorý má hodnotu sám osebe“ (Paquot & Plonsky 2017, 75).

Dosiahnuté výsledky realizovaného aplikovaného výskumu jazykových chýb na báze akvizičného korpusu predstavujú výrazný prínos v oblasti lingvodidaktiky slovenčiny ako cudzieho/druhého jazyka, tak z hľadiska formulovania inovovaných teoretických princípov, ako aj v kontexte ich uplatnenia v praktickej výučbe. Kvantitatívne zistenia prepojené s ich kvalitatívnou vedeckou reflexiou v jednotlivých kapitolách, sú dobrým predpokladom perspektívy bádania s uplatnením aktuálnych výskumných možností korpusovej lingvistiky i tvorbu ďalších modifikovaných verzií akvizičného korpusu.

SUMMARY

The present publication is a scientific output of the research project *Linguistic Errors in Slovak as a Foreign Language on the Basis of the Acquisition Corpus*, solved within the grant project APVV-019-0155. It presents complex and detailed information about the objectives, research strategy, and results of an analysis of selected linguistic errors in specifically oriented chapters. Each chapter follows a partial topic in accordance with the adopted concept of data collection, their annotation and methodology of language errors interpretation as well as the characteristics of the acquisition corpus ERRKORP 1.0, which forms the data-source of the research project. The theoretical and methodological base of the research is connected to two research paradigms: Theory of Interlanguage and Error analysis. Erroneous usage in L2 is projected against reconstructed adequate learner's utterance, i.e., explicit statement of target language structure, called target hypothesis. To determine target structure, profound and sometimes even expert knowledge with regard to investigated language phenomenon in L1 is necessary, including both the knowledge of rule (ideal norm) as well as the distribution pattern of language structure in real communication (real norm).

The structure of the present publication reflects the need to follow and develop both the theoretical and methodological background of existing learner corpus research and integrate it into the Slovak context. Whereas the first three chapters present basic tenets of second language acquisition and learner corpus research in the Slovak linguistic tradition, the subsequent individual chapters are focused on an analysis of specific aspects and categories of the interlanguage of speakers acquiring Slovak as a foreign language through the prism of the acquisition corpus data. The division of the analytical chapters has a unified triadic structure. The authors of each chapter first introduce the research objectives, methodology, and applied strategies in the analysis of specific types of errors with respect to the domestic linguistic context. The introductory section is followed by a statistical-quantitative data analysis aimed at evaluating the frequency distribution of errors, and the processing and explanation of the data obtained. The essential part of the quantitative analysis consists of occurrences of specific types of errors according to specific factors: with respect to the learner's mother tongue and other spoken languages, adherence to a language group (Slavic vs. non-Slavic speakers) and proficiency level. Frequency distribution of particular errors is evaluated with respect to the learner's proficiency level (to uncover development of interlanguage regulated by cognitive factors operating in the process of language acquisition) and affiliation of learner's L1 with a particular language group (to stipulate possible cross-linguistic influence). The core part of each chapter is the third, analytical part, which contains a description and linguistic interpretation of the error profiles, taking into account the typological peculiarities of the learner's L1 in comparison with Slovak (in terms of lexical, grammatical, or stylistic characteristics), as well as

the development of the error profiles in the interlanguage, which can be understood as an indicator of the learner's forming linguistic competence.

The analysis of linguistic errors in the present publication is correlated with the domestic linguistic tradition of derivatology, aspectology, dependency syntax, textology, or stylistics in confrontation with international research based on a rich repertoire of foreign literature. New terms, not used in the domestic linguodidactic literature so far, are introduced. Their meaningfulness in terms of L2 acquisition is verified in the process of the analysis itself.

Both quantitative and qualitative approaches are applied in the investigation of all types of errors. The first approach results in mapping the frequency distribution of errors with respect to proficiency level according to CEFR and L1 language group of speakers. The second approach results in a detailed analysis of the errors. The whole publication is therefore characterized by a contextual understanding of the presented issues, a contextual exploration of the lexical diversity, and syntactic variability of interlanguage manifested at all linguistic levels.

The text builds a coherent picture of second language development on the basis of data from learner corpus by analysing their erroneous usage in written texts of learners acquiring Slovak as a foreign language.

LITERATÚRA

- ADAM, Martin. 2013. *Presentation Sentences (Syntax, Semantics and FSP)*. Brno: Masarykova univerzita.
- ANDERSEN, Roger W. 1984. The one to one principle of interlanguage construction. In: *Language Learning*, 34 (4), 77 – 95.
- ANDERSEN, Roger W. 1991. Developmental sequences: The emergence of aspect marking in second language acquisition. In: *Cross-currents in second language acquisition and linguistics theories*. Eds. T. Huebner & C. Ferguson. Amsterdam: John Benjamins, 305 – 324.
- ANDERSEN, Roger W. 2002. The dimensions of pastness. In: *The L2 acquisition of tense-aspect morphology*. Eds. R. Salaberry & Y. Shirai. Amsterdam: John Benjamins, 79 – 107.
- ANDERSEN, Roger W. & SHIRAI, Yasuhiro. 1996. The primacy of aspect in first and second language acquisition: The Pidgin-creole connection. In: *Handbook of second language acquisition*. Eds. W. C. Ritchie & T. K. Bhatia. San Diego: Academic Press, 527 – 570.
- ARTONI, Daniele & MAGNANI, Marco. 2015. Acquiring case marking in Russian as a second language: An exploratory study on subject and object. In: *Grammatical development in second languages: Exploring the boundaries of Processability Theory*. Eds. C. Bettoni & B. Di Biase. Amsterdam: EuroSLA, 177 – 193.
- BALTEIRO, Isabel. 2011. Awareness of L1 and L2 Word-formation Mechanisms for the Development of a More Autonomous L2 Learner. In: *Porta Linguarum*, 15, 25 – 34.
- BARDOVI-HARLIG, Kathleen. 1994. Anecdote or evidence? Evaluating support for hypotheses concerning the development of tense and aspect. In: *Research methodology in second language acquisition*. Eds. E. Tarone, S. M. Gass & A. D. Cohen. Mahwah: Lawrence Erlbaum, 41 – 60.
- BARDOVI-HARLIG, Kathleen. 2012. After process, then what? A longitudinal investigation of the progressive prototype in L2 English. In: *Development of tense, aspect and mood in L1 and L2*. Eds. E. Labeau & I. Saddour. Amsterdam: Rodopi, 135 – 155.
- BARDOVI-HARLIG, Kathleen. 2000. *Tense and Aspect in Second Language Acquisition*. Oxford: Blackwell.
- BARDOVI-HARLIG, Kathleen & COMAJOAN-COLOMÉ, Llorenç. 2020. The aspect hypothesis and the acquisition of L2 past morphology in the last 20 years: a state-of-the-scholarship review. In: *Studies in Second Language Acquisition*, 42 (5), 1137 – 1167.
- BASTURKMEN, Helen & NGUYEN, Thi Thuy Minh. 2017. Teaching Pragmatics. In: *The Routledge Handbook of Pragmatics*. Eds. A. Barron, Y. Gu & G. Steen. London: Routledge, 563 – 574.
- BERMEL, Neil & KOŘÁNOVÁ, Ilona. 2008. From Adverb to Verb: Aspectual Choice in the Teaching of Czech as a Foreign Language. In: *Between Texts, Languages, and Cultures*. Eds. C. Cravens, M. U. Fidler & S. C. Kresin. Bloomington: Slavica Publishers, Indiana University, 53 – 70.

- BIBER, Douglas 1989. „A typology of English texts“ *Linguistics*, 27 (1), 3 – 44. <https://doi.org/10.1515/ling.1989.27.1.3>.
- BĚLIČOVÁ, Hana & UHLÍŘOVÁ, Ludmila. 1996. *Slovanská věta*. Praha: Euroslavica.
- BOHNACKER, Ute. 2010. The clause-initial position in L2 Swedish declaratives: word order variation and discourse pragmatics. In: *Nordic Journal of Linguistics*, 33 (2), 105 – 143.
- CALLIES, Marcus. 2023. Current perspectives on Learner Corpus Research. In: *Arbeiten aus Anglistik und Amerikanistik (AAA)*, 48 (1), 37 – 51.
- CASTILLEJOS LÓPEZ, Willelmira. 2009. Error analysis in a learner corpus: what are the learners' strategies? In: *A survey of corpus-based research. Panorama de investigaciones basadas en corpus*. Eds. P. Cantos Gómez & A. Sánchez Pérez. Murcia: AELINCO, 675 – 690.
- CIÉŚLICKA, Anna: Idiom Acquisition and Processing by Second/Foreign Language Learners. In: *Bilingual Figurative Language Processing*. Cambridge University Press. 2015, 208 – 244.
- CLANCY, Steven J. 2010. *The Chain of Being and Having in Slavic*. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins.
- CLYNE, Michael. 1967. *Transference and Triggering. Observations on the Language Assimilation of Postwar German-speaking Migrants in Australia*. Michigan University Martinus Nijhoff.
- CLYNE, Michael. 1972. *Perspectives on Language Contact*. Melbourne: The Hawthorn Press.
- CARRIO-PASTOR, Maria L. & MESTRE-MESTRE, Eva M. 2014. Lexical errors in second language scientific writing: Some conceptual implications. In: *International Journal of English Studies*, 14 (1), 97 – 108.
- COGO, Alessia & DEWEY, Martin. 2012. *Analysing English as a Lingua Franca: A corpus-driven investigation*. London: Continuum.
- CORDER, Stephen Pit. 1967. The Significance of Learner's Errors. In: *IRAL: International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 5 (4), 161 – 170.
- CORDER, Stephen Pit. 1973. *Introducing Applied Linguistic*. Penguin Education. Hazell Watson and Viney Ltd.
- CORDER, Stephen Pit. 1981. *Error Analysis and Interlanguage*. Oxford: Oxford University Press.
- ČECH, Radek & MAČUTEK, Jan. 2010. On the quantitative analysis of verb valency in Czech. In: *Text and language. Structure, functions, interrelations*. Eds. P. Grzybek, E. Kelih & J. Mačutek. Wien: Preasen Verlag, 21 – 29.
- DAHL, Östen. 1985. *Tense and Aspect Systems*. Oxford: Basil Blackwell.
- DANEŠ, František. 1968. Typy tematických posloupností v textu (na materiále českého textu odborného). In: *Slovo a slovesnost*, 29 (2), 125 – 141.
- DANEŠ, František. 1974. Sémantická struktura slovesná a struktura věty. In: *Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Philologica 1971–1972*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 17 – 25.

- DANEŠ, František. 1979. O identifikaci známé (kontextově zapojené) informace v textu. In: *Slovo a slovesnost*, 40 (4), 257 – 270.
- DANEŠ, František. 1985. *Věta a text. Studie ze syntaxe spisovné češtiny*. Praha: Academia.
- DASH, Nilandri Sekhar & ARULMOZI, Selvaraj. 2018. *History, Features, and Typology of Language Corpora*. Springer Singapore. 293 s. ISBN 978-981-10-7457-8 <https://doi.org/10.1007/978-981-10-7458-5>.
- DeKEYSER, Robert M. 2005. What Makes Learning Second-Language Grammar Difficult? A Review of Issues. In: *Language Learning. A Journal of Research in Language Studies*, 55 (S1), 1 – 25.
- DOKULIL, Miloš. 1948. Modifikace vidového protikladu v rámci imperativu v spisovné češtině a ruštině. In: *Pocta F. Trávničkovi a F. Wollmanovi*. Eds. A. Grund, A. Kellner & J. Kurz. Brno: Slovanský seminář Masarykovy university, 71 – 88.
- DOLNÍK, Juraj. 2016. Slovenčina ako materinský vs. cudzí jazyk. In: *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v sívvislostiach II*. Eds. J. Pekarovičová & Z. Hargašová. Bratislava: Univerzita Komenského, 13 – 25.
- DRYER, Matthew S. 2013. Order of Subject, Object and Verb. In: *WALS Online. (v2020.3) [Data set]*. Zenodo. Eds. M. S. Dryer & M. Haspelmath. Dostupné na: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7385533>.
- DULAY, Heidi, BURT, Marina & KRASHEN, Stephen D. 1982. *Language Two*. Oxford: Oxford University Press.
- DVOŘÁK, Věra. 2017. DATIV. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/DATIV>.
- DVOŘÁK, Věra. 2017. VERBÁLNÍ SUBSTANTIVUM. In: *Encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/VERBÁLNÍ SUBSTANTIVUM>.
- ELLIS, Nick C. 2002. Frequency effects in language processing: A review with implications for theories of implicit and explicit language acquisition. In: *Studies in Second Language Acquisition*, 24, 143 – 188.
- ELLIS, Nick C. 2006. Language acquisition as rational contingency learning. In: *Applied Linguistics*, 27 (1), 1 – 24.
- ELLIS, Nick C. 2008. Usage-based and form-focused language acquisition: The associative learning of constructions, learned attention, and the limited L2 end state. In: *Handbook of cognitive linguistics and second language acquisition*. Eds. P. Robinson & N. C. Ellis. New York: Routledge, 372 – 405.
- ELLIS, Nick C. & FERREIRA–JUNIOR, Fernando. 2009. Construction learning as a function of frequency, frequency distribution, and function. In: *The Modern Language Journal*, 93 (3), 370 – 385.
- ELLIS, Rod. 1985. *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- ELLIS, Rod. 1997. *Second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.

- ELLIS, Rod. 2003. *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- ELLIS, Rod & BARKHUIZEN, Gary. 2005. *Analysing Learner Language*. International Journal of Applied Linguistics 17. Oxford: University Press.
- ESVAN, François. 2017. VID A ČAS V KONTEXTU. In: *Encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: [https://www.czechency.org/slovník/VID A ČAS V KONTEXTU](https://www.czechency.org/slovník/VID_A_ČAS_V_KONTEXTU).
- FRANKS, Steven & HOLLOWAY KING, Tracey. 2000. *A Handbook of Slavic clitics*. Oxford: Oxford University Press.
- FURDÍK, Juraj. 2004. *Slovenská slovo tvorba (teória, opis, cvičenia)*. Prešov: Náuka.
- FRIEDLINE, Benjamin E. 2011. *Challenges in the second language acquisition of derivational morphology: From theory to practice [Doctoral dissertation]*. Pittsburgh: University of Pittsburgh.
- GAIRNS, Ruth & REDMAN, Stuart. 1986. *Working with Words: A Guide to Teaching and Learning Vocabulary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GAJDOŠOVÁ, Katarína. 2022. Čo možno nájsť v pilotnej verzii akvizičného korpusu ERRKORP? In: *Varia 30. Zborník príspevkov z 30. kolokvia mladých jazykovedcov*. Eds. K. Gajdošová & N. Kolenčíková. Bratislava: Slovenská jazykovedná spoločnosť pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i., 88 – 94.
- GAJDOŠOVÁ, Katarína, MOŠAĎOVÁ, Michaela & ŠVANCAROVÁ, Petra. 2023. Errors in the Congruent Attribute among Students Learning Slovak as a Foreign Language (Learner Corpus- based). In: *Jazykovedný časopis*, 74 (1), 163 – 172.
- GASS, Susan M. & SELINKER, Larry. 2008. *Second language acquisition. An introductory course*. New York: Routledge.
- GĘBKA-Wolak, Małgorzata. 2015. Czy to naprawdę nie w porządku? Błędy szyku w nauczaniu języka polskiego jako obcego In: *Nowe perspektywy w nauczaniu języka polskiego jako obcego III*. Eds. E. Kubicka & A. Walkiewicz. Toruń: Wydawnictwo naukowe Uniwersytetu M. Kopernika, 111 – 130. [Citované 20. 4. 2024] Dostupné na: <http://repozytorium.umk.pl/handle/item/5085>.
- GIVÓN, Thomas. 1979. *On Understanding Grammar*. New York: Academic Press.
- GIVÓN, Thomas. 1984. Universal of discourse structure and second language acquisition. In: *Language Universals and Second Language Acquisition*. Ed. W. Rutherford. Amsterdam: J. Benjamins, 109 – 136.
- HRDLIČKA, Milan. 2019. *Kapitoly o češtině jako jazyku nemateršském*. Praha: Karolinum.
- CHODĚRA, R. 2006. *Didaktika cizích jazyku: úvod do vědního odboru*. Praha: Academia.
- CHOMSKY, Noam. 1975. *Reflections on Language*. New York: Pantheon books.
- GILQUIN, Gaëtanelle & GRANGER, Sylviane. 2015. Learner language. In: *The Cambridge Handbook of English Corpus Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 418 – 435.
- GOLDBERG, Adele E. 2006. *Constructions at work: The nature of generalization in language*. Oxford: Oxford University Press.

- GRANGER, Sylviane. 1994. The Learner Corpus: a revolution in applied linguistics. In: *English Today* 10 (3), 25 – 33.
- GRANGER, Sylviane. 1998. *Learner English on computer*. London & New York: Addison Wesley Longman.
- GRANGER, Sylviane. 2015. Contrastive interlanguage analysis: A reappraisal. In: *International Journal of Learner Corpus Research*, 1(1), 7 – 24.
- GRANGER, Sylviane. 2017. Learner Corpora in Foreign Language Education. In: Thorne, S., May, S. (eds) *Language, Education and Technology*. Encyclopedia of Language and Education. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02237-6_33.
- GRANGER, Sylviane, GILQUIN, Gaëtanelle & MEUNIER, Fanny (eds.). 2015. *Cambridge Handbook of Learner Corpus Research*. Cambridge: Cambridge University Press.
- GRANGER, Sylviane, SWALLOW, Helen & THEWISSEN, Jennifer. 2022. *The Louvain Error Tagging Manual. Version 2.0. CECL Papers 4*. Centre for English Corpus Linguistics: Louvain-la-Neuve.
- GRIES, Stefan Th. & WULFF, Stefanie. 2005. Do foreign language learners also have constructions? In: *Annual Review of Cognitive Linguistics*, 3 (1), 182 – 200.
- GUNDEL, Jeanette K. & FRETHEIM, Thorstein. 2004. Topic and focus. In: *The Handbook of Pragmatics*. Eds. L. R. Horn & G. Ward. Oxford: Blackwell, 175 – 196.
- HAIJČOVÁ, Eva. 2017. AKTUÁLNÍ ČLENĚNÍ VĚTNÉ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: https://www.czechency.org/slovník/AKTUÁLNÍ_ČLENĚNÍ_VĚTNÉ.
- HAIDER, Hubert & SZUCSICH, Luka. 2022. Slavic languages – “SVO” languages without SVO qualities? In: *Theoretical Linguistics*, 48 (1 – 2), 1 – 39.
- HAN, ZhaoHong. 2003. Fossilization: From simplicity to complexity. In: *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 6 (2), 95 – 128.
- HANA, Jirka. 2007. *Czech Clitics in Higher Order Grammar*. Columbus: The Ohio State University.
- HASSELGÅRD, Hilde & JOHANSSON, Stig. 2011. Learner corpora and contrastive interlanguage analysis. In: *A Taste for Corpora*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 33 – 61. <https://doi.org/10.1075/scl.45.06has>.
- HERBST, Thomas. 2016. Foreign language learning is construction learning – what else? Moving towards Pedagogical Construction Grammar. In: *Applied construction grammar*, 32, 56 – 96.
- HORÁK, Emil. 1972. Predložkový systém spisovnej slovenčiny. In: *Slovenská reč*, 37, 341 – 354.
- HRDLIČKA, Milan. 1998. K některým faktorům ovlivňujícím užívání předložek *do* a *na* v současné češtině. In: *Slovo a slovesnost*, 59 (2), 96 – 104.
- HRDLIČKA, Milan. 2000. *Předložky ve výuce češtiny jako cizího jazyka*. Praha: Karolinum.
- CHODOROW, Martin, TETREAUULT, Joel & HAN Na-Rae. 2007. Detection of grammatical errors involving prepositions. In: *Proceedings of the fourth ACL-SIGSEM workshop on prepositions*, 25 – 30.

- CHOI, Jungyoun & SUNG, Min-Chang. 2020. Utterance-Based Measurement of L2 Fluency in Speaking Interactions: A Constructionist Approach. In: *English Teaching*, 75 (1), 105 – 126.
- ISAČENKO, Alexandr V. 1960. *Grammaticeskij stroj ruskogo jazyka v sopostavlenii s slovackim – Časť vtoraja: morfológija*. Bratislava: Izdatel'stvo akademii nauk.
- IVANOVÁ, Martina. 2016. *Syntax slovenského jazyka*. 2, uprav. a dopl. vyd. Prešov: Vydavateľstvo PU v Prešove.
- IVANOVÁ, Martina. 2020a. Reciprocita v slovenčine a optimalizácia jej lexikografického spracovania. In: *Slovenská reč*, 85 (2), 143 – 161.
- IVANOVÁ, Martina. 2020b. Nástroj SMARTool a problematika osvojovania si deklinácie v slovenčine ako cudzom jazyku. In: *Studia Academica Slovaca 49*. Bratislava: UK v Bratislave, 158 – 176.
- IVANOVÁ, Martina. 2022a. Pojem gramatickosti a negramatickosti pri hodnotení slovosledu (chyby v slovoslednej realizácii enklitik v slovenčine ako cudzom jazyku). In: *Slovenská reč*, 87 (1), 110 – 126.
- IVANOVÁ, Martina. 2022b. Pravdepodobne si myslím, že niekedy v roku 2020. Pragmatické markery v slovenčine ako v cudzom jazyku. In: *Studie z aplikované lingvistiky*, 13 (2), 35 – 64.
- IVANOVÁ, Martina. 2024a. Under pressure: Exploring the impact of cognitive factors on clitics placement in L2 Slovak. In: *Open Linguistics*, 10 (1), 20240002.
- IVANOVÁ, Martina. 2024b. Reflexivity patterns in West-Slavic languages. Between introversion, extroversion, and mutuality. In: *Languages in Contrast*. <https://doi.org/10.1075/lic.00039.iva>. Published online: 7 May 2024.
- IVANOVÁ, Martina & BASHIR GÉČOVÁ, Vladimíra. 2021. Osvojovanie si slovosledu enklitik v slovenčine ako cudzom jazyku na príklade textov slovanských študentov. In: *Jazyk a kultúra*. 12 (47-48), 25 – 40.
- IVANOVÁ, Martina & KYSEĽOVÁ, Miroslava. 2017. Vybrané aspekty sémantickej klasifikácie slovies. In: *Výbrané aspekty valencie verb v slovenčine*. Ed. M. Ivanová. Prešov: FF PU v Prešove, 147 – 300.
- IVANOVÁ, Martina, KYSEĽOVÁ, Miroslava & GÁLISOVÁ, Anna. 2021. Acquiring Word Order in Slovak as a Foreign Language: Comparison of Slavic and Non-Slavic Learners Utilizing Corpus Data. In: *Jazykovedný časopis*. 72 (2), 353 – 370.
- IVANOVÁ, Martina & SOKOLOVÁ Miroslava. 2017. Vybrané aspekty lexikografického spracovania valencie. In: *Výbrané aspekty valencie verb v slovenčine*. Ed. M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta, 51 – 145.
- IVANOVÁ, Martina, KYSEĽOVÁ, Miroslava & GÁLISOVÁ, Anna. 2023. Osvojovanie si kategoriálnych slovies v slovenčine ako cudzom jazyku. In: *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Eds. S. Rodić Paunović & R. Rafaj. Beograd: Univerzita v Belehrade – Filologická fakulta, 539 – 552.
- IVANOVÁ, Martina, KYSEĽOVÁ, Miroslava & GÁLISOVÁ, Anna. 2023. Tá robota sa sama neurobí. Zvrtné pasívum a zvrtné deagentívum v slovenčine a jeho osvojenie poľskými hovoriacimi. In: *Horyzonty slowacystyki: literatura, język, dydaktyka*. Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach, 359 – 370.

- IVANOVÁ, Martina, SOKOLOVÁ, Miloslava, KYSEĽOVÁ, Miroslava & PEROVSKÁ, Veronika. 2014. *Valenčný slovník slovenských slovies na korpusovom základe*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- IVANOVÁ, Martina, KYSEĽOVÁ, Miroslava & PEROVSKÁ, Veronika. 2015. Verbá. In: *Kvalitatívne a kvantitatívne aspekty tvorenia slov v slovenčine*. Ed. M. Ološtiak. Prešov: FF PU v Prešove, 485 – 629.
- JAMES, Carl. 1998. *Errors in language learning and use*. London: Longman.
- JANOČKOVÁ, Nicol. 2004. Slovtvorné a sémantické súvislosti slovesného vidu v slovenčine. (k štatútu slovesného vidu v slovenčine). In: *Slovenská reč*, 69 (2), 65 – 84.
- JANOČKOVÁ, Nicol. 2009. Verbálny aspekt a motivačné možnosti slovesa (na príklade slovesných podstatných mien). In: *Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine*. Ed. M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2009, 111 – 142. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/elpub2/ff/Ivanova1/index.html>.
- JAROŠOVÁ, Alexandra. 2013. Problém rozsahu vidovej korelácie: zisťovanie možnosti za hranicami imperfektivizácie a mutácie. In: *Slovo a slovesnosť*, 74 (4), 243 – 268.
- JAROŠOVÁ, Alexandra (ved. red.). 2015. *Slovník súčasného slovenského jazyka. M – N*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo SAV.
- JIANG, Nan. 2000. Lexical representation and development in a second language. In: *Applied Linguistics*, 21, 47 – 77.
- JIANG, Nan. 2004. Morphological insensitivity in second language processing. In: *Applied psycholinguistics*, 25, 603 – 634.
- JOHNSON, Wendell. 1939. *Language and speech hygiene: An application of general semantics*. Ann Arbor: Edwards Brothers.
- JOHNSON, Wendell. 1944. Studies in language behavior: I. A program of research. In: *Psychological Monographs*, 56, 1 – 15.
- KARLÍK, Petr. 2017a. PŘÍVLASTEK. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/PŘÍVLASTEK>.
- KARLÍK, Petr. 2017b. DOMINACE. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/DOMINACE>.
- KARLÍK, Petr, & TARLDSEN MEDOVÁ, Lucie. 2017. 2017. KONTROLA. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/KONTROLA>.
- KESSELOVÁ, Jana. 2014. Ako sa rodí pád. In: *Registre jazyka a jazykovedy (II). Na počesť Daniely Slančovej*. Eds. J. Kesselová, M. Imrichová & M. Ološtiak. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 22 – 34.
- KIBRIK, Andrej A. 2011. *Reference in Discourse, Oxford Studies in Typology and Linguistic Theory*. Oxford: Oxford University Press.
- KIEFFER Michael & LESAUX Nonie. 2012. Direct and indirect roles of morphological awareness in the English reading comprehension of native English, Spanish, Filipino, and Vietnamese speakers. In: *Language Learning*, 62 (4), 1170 – 1204.

- KILGARRIFF, Adam, BAISA, Vít, BUŠTA, Jan, JAKUBÍČEK, Miloš, KOVÁŘ, Vojtěch, MICHELFEIT, Jan, RYCHLÝ, Pavel & SUCHOMEL, Vít. 2014. The Sketch Engine: ten years on. In: *Lexicography*, 1, 7 – 36.
- KIM, Hyunwoo, SHIN, Gyu-Ho & HWANG, Haerim. 2020. Integration of verbal and constructional information in the second language processing of English dative constructions. In: *Studies in Second Language Acquisition*, 42 (4), 825 – 846.
- KÖNIG, Alexander, FREY, Jennifer C., STEMLE, Egon W., GLAZNIEKS, Aivars & PAQUOT, Magali. 2022. *Towards standardizing LCR metadata*. Paper presented at the 6th International Conference for Learner Corpus Research (LCR 2022), Padova, 22. 9. 2022 – 24. 9. 2022.
- KORČÁKOVÁ, Jana. 2005. *Chyba a učení cizím jazykům*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- KOSEK, Pavel. 2011. *Enklitika v češtině barokní doby*. Brno: Host.
- KOTKOVÁ, Radomila. 2017. *Čeština nerodilých mluvčích s mateřským jazykem neslovenským*. Praha: Univerzita Karlova.
- KRASHEN, Stephen D. 1981. *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. University of Southern California.
- KRASHEN, Stephen D. & TERRELL, Tracy D. 1998. *The Natural Approach. Language Acquisition in the Classroom*. Harlow: Prentice Hall Europe.
- Krátky slovník slovenského jazyka. 4. dopl. a upr. vyd.* 2003. Red. J. Kačala – M. Pisárčiková – M. Považaj. Bratislava: Veda.
- Krátky slovník slovenského jazyka.* 2020. 5. dopl. a upr. vyd. Martin: Matica slovenská.
- KREJČOVÁ, Elena. 2018. *Problematika osvojování druhého jazyka – teorie a praxe. (Na základě výuky bulharštiny jako cizího jazyka v slovanském kontextu)*. Habilitačná práca. Brno: Masarykova univerzita.
- KUBOŇ, Vladislav, LOPATKOVÁ, Markéta & HERCIG, Tomáš. 2016. Searching for a Measure of Word Order Freedom. In: *Proceedings of the 16th ITAT Conference Information Technologies – Applications and Theory*, 11 – 17.
- LANSTYÁK, István. *Jazykové ideológie (všeobecné otázky a glosár)*. Štvrtá, poopravená a doplnená verzia z 27. januára 2016. [Citované 20. 11. 2023] Dostupné na internete: https://fphil.uniba.sk/uploads/media/lanstyak_2016_jazykove-ideologie_27.01.2016.pdf.
- Le BRUYN, Bert & PAQUOT, Magali (eds.). 2021. *Learner Corpus Research Meets Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LEVSHINA, Natalia, NAMBOODIRIPAD, Savithry, ALLASSONNIÈRE-TANG, Marc, KRAMER, Mathew, TALAMO, Luigi, VERKERK, Annemarie, WILMOTH, Sasha, RODRIGUEZ, Gabriela Garrido, GUPTON, Timothy Michael, KIDD, Evan, LIU, Zoey, NACCARATO, Chiara, NORDLINGER, Rachel, PANOVA, Anastasia & STOYNOVA, Natalia. 2023. Why we need a gradient approach to word order. In: *Linguistics*, 61 (4), 825 – 883.
- LI, Charles N. & THOMPSON, Sandra A. 1976. Subject and topic: A new typology of language. In: *Subject and topic*. Ed. C. N. Li. New York: Academic Press, 457 – 489.
- LINDSTROMBERG, Seth & BOERS, Frank, 2008. *Teaching Chunks of Language. From Noticing to Remembering*. Helbling Languages.

- LIPTÁKOVÁ, Ludmila & VUŽŇÁKOVÁ, Katarína. 2009. *Dieťa a slootovorba*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta.
- LOJOVÁ, Gabriela. 2022. *Učíme cudzí jazyk efektívnejšie. Prístup zameraný na žiaka*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- LONG, Mike. 2015. *Second Language Acquisition and Task-Based. Language Teaching*. West Sussex: John Wiley and Sons Ltd.
- ĽOS IVORÍKOVÁ, Helena, MOŠAĎOVÁ, Michaela & ŠVANCAROVÁ, Petra. 2023. *Učíme sa na chybách. ERRORKORP – akvizičný korpus*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- LOWIE, Wander & VERSPOOR, Marjolijn. 2004. Input versus transfer? – The role of frequency and similarity in the acquisition of L2 prepositions. In: *Cognitive linguistics, second language acquisition, and foreign language teaching*. Eds. M. Achard & S. Niemeier. Berlin, Germany: Mouton de Gruyter, 77 – 94.
- MAČUTEK, Ján, ČECH, Radek & COURTIN, Marine. 2021. The Menzerath-Altmann law in syntactic structure revisited. In: *Quasy, SyntaxFest 2021: Proceedings of the Second Workshop on Quantitative Syntax (March 21 – 25, 2022)*. Sofia: Association for Computational Linguistics, 65 – 73.
- MANOVA, Stela. 2015. Affix order and the structure of the Slavic word. In: *Affix Ordering Across Languages and Frameworks*. Ed. S. Manova. New York: Oxford Academic, 205 – 229.
- MANZANARES, Javier V., & LÓPEZ, Ana M. R. 2008. What can language learners tell us about constructions? In: *Cognitive approaches to pedagogical grammar*. Eds. S. D. Knop & T. D. Rycker. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 197 – 230.
- MEISEL, Jürgen M. 2011. *First and Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- MEUNIER, Fanny. 2021. Introduction to Learner Corpus Research. In: *The Routledge Handbook of Second Language Acquisition and Corpora*. Eds. N. Tracy-Ventura & M. Paquot. New York: Routledge, 23 – 36.
- MIKO, František. 1962. *Rod, číslo a pád podstatných mien*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.
- MILTON, James & FITZPATRICK, Tess (Eds.). 2013. *The dimensions of word knowledge*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- MISTRÍK, Jozef. 1966. *Slovosled a vetosled v slovenčine*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- Mluvnice češtiny. Díl 3. Skladba*. 1987. Praha: Nakladatelství Akademie.
- Morfológia slovenského jazyka*. Red. J. Ružička. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied 1966, 409 – 428.
- MOŠAĎOVÁ, Michaela. 2018. Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku v priprávanom akvizičnom korpuse. In: *Studia Academica Slovaca*. 47. Eds. J. Pekarovičová & M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského, 344 – 350.
- MOŠAĎOVÁ, Michaela. 2019. Anotovanie chýb v korpuse písaných textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. In: *Studia Academica Slovaca*. 48. Eds. J. Pekarovičová & M. Vojtech. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 322 – 338. Dostupné na: https://zborniky.e-slovak.sk/SAS_48_2019.pdf.

- MOŠAŤOVÁ, Michaela. 2020. *Hraničné prípady pri anotovaní jazykových chýb v písaných textoch študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk*. In: *Studia Academica Slovaca* 49. Eds. J. Pekarovičová & M. Vojtech. Bratislava: UK v Bratislave, 113 – 124.
- MOŠAŤOVÁ, Michaela & GAJDOŠOVÁ, Katarína. 2019. Annotation in the Corpus of Texts of Students Learning Slovak as a Foreign Language (ERRKORP). In: *Jazykovedný časopis*. Roč. 70 (2), 345 – 357. Dostupné na: <https://doi.org/10.2478/jazcas-2019-0064>.
- MOŠAŤOVÁ, Michaela & PEKAROVIČOVÁ, Jana. 2020. Typológia a klasifikácia jazykových chýb z pohľadu slovenčiny ako cudzieho jazyka. In: *Jazykové problémy, ktorých riešenie sa ťažko hľadá*. Ed. S. Duchková. Bratislava: Veda, 167 – 177.
- MOŠAŤOVÁ, Michaela, KOLLÁROVÁ Petra & ĽOS IVORÍKOVÁ, Helena. 2023. Negácia v písaných textoch študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. In: *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 1. zväzok*. Eds. M. Mošaťová & P. Kollárová. Bratislava: UK v Bratislave, 415 – 431.
- MUELLER, Charles M. 2011. English learners' knowledge of prepositions: Collocational knowledge or knowledge based on meaning? In: *System*, 39 (4), 480 – 490.
- MYLES, Florence. 2021. Commentary: An SLA Perspective on Learner Corpus Research. In: *Learner Corpus Research Meets Second Language Acquisition*. Eds. B. Le Bruyn & M. Paquot. Cambridge: Cambridge University Press, 258 – 273.
- NATION, Paul. 2001. *Learning vocabulary in another language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- NATTINGER, James. 1988. Some current trends in vocabulary teaching. In: *Vocabulary and Language Teaching*. Eds. R. Carter & M. McCarthy. London and New York: Longman, 62 – 82.
- NEKULA, Marek. 2017. IZOTOPIE. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/IZOTOPIE>
- NÜBLER, Norbert. 2002. Vid (vid slovesný, aspekt). In: *Encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 527 – 531.
- NÜBLER, Norbert, BISKUP, Petr & KRESIN, Susan. 2017. VID. In: *Encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/VID>.
- OLOŠTIAK, Martin. 2004. O interlingválnej proxemike. In: *Súčasná jazyková komunikácia v interdisciplinárnych súvislostiach*. Ed. V. Patráš. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 131 – 141.
- OLOŠTIAK, Martin. 2011. *Aspekty teórie lexikálnej motivácie*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.
- OLOŠTIAK, Martin – IVANOVÁ, Martina. 2015. Teoreticko-metodologické aspekty. In: *Kvalitatívne a kvantitatívne aspekty tvorenia slov v slovenčine*. Ed. M. Ološtiak. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 87 – 138.
- OLOŠTIAK, Martin et al. 2021. *Slovník slovtvorných prostriedkov v slovenčine*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove.

- ONDREJOVIČ, Slavomír. 2020. Purizmus v diskriminačnom diskurze (1. časť). In: *Slovenská reč*, 85 (2), 127 – 142.
- ORAVEC, Ján. 1967. *Väzba slovies v slovenčine*. Bratislava: Vydavateľstvo SAV.
- ORTEGA, Lourdes. 2003. Syntactic Complexity Measures and their Relationship to L2 Proficiency: A Research Synthesis of College-level L2 Writing. In: *Applied Linguistics*, 24 (4), 492 – 518.
- ORTEGA, Lourdes & BYRNES, Heidi. 2008. *The Longitudinal Study of Advanced L2 Capacities*. New York: Routledge.
- PANEVOVÁ, Jarmila & TARALDSEN MEDOVÁ, Lucie. 2017. RECIPROCITA. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/RECIPROCITA>.
- PAQUOT, Magali & PLONSKY, Luke. 2017. Quantitative research methods and study quality in learner corpus research. In: *International Journal of Learner Corpus Research*, 3 (1), 61 – 94.
- PEKAROVIČOVÁ, Jana. 2004. *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky*. Bratislava: Stimul.
- PEKAROVIČOVÁ, Jana. 2021. *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky*. 2. upravené a rozšírené vydanie. Bratislava: Stimul.
- PEKAROVIČOVÁ, Jana. 2022. *Slovenčina ako cudzí jazyk – predmet aplikovanej lingvistiky*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- PEKAROVIČOVÁ, Jana: Interslovanská konfrontácia v slovensko-srbskom kontexte. In: *Slovakistika v súvislostiach: tradícia a perspektívy*. Eds. S. Rodić Paunović & R. Rafaj. Beograd: Univerzita v Belehrade – Filologická fakulta, 623 – 635.
- PETKEVIČ, Vladimír. 2017. ZÁVISLOSTNÍ GRAMATIKA. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/ZÁVISLOSTNÍ GRAMATIKA>.
- PLUNGIAN, Vladimir Aleksandrovič. 2011. Tipologičeskije aspekty slavianskoj aspektologii (nekotoryje dopolnenija k teme). In: *Scando-Slavica, Thematic Issue: The Russian Verb*, 57 (2), 290 – 309.
- POLDAUF, Ivan. 1982. Verbal Aspect: A Slavonic-English Comparison. In: *Language Form and Linguistic Variation*. Ed. J. A. Anderson. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, 307 – 319.
- RASTELLI, Stefano. 2020. *The acquisition of aspect in a second language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- RAYSON, Paul & BARON, Alistair. 2011. Automatic error tagging of spelling mistakes in learner corpora. In: *A Taste for Corpora*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 109 – 126.
- READ, John. 2000. *Assessing vocabulary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- RICHARDS, Jack C. 1975. *Error Analysis. Perspectives on Second Language Acquisition*. New York: Routledge.
- RODRÍGUEZ, Cristina Castillo, LAGE DÍAZ, José María & MARTINEZ, Beatriz Rubio. 2020. Compiling and analyzing a tagged learner corpus: a corpus-based study of

- adjective uses. Ediciones Complutense. In: *Círculo de lingüística aplicada a la comunicación*, 81, 115 – 136. Madrid: Universidad Complutense. https://scholar.google.es/citations?view_op=view_citation&hl=es&user=43u11sUAAAAJ&citation_for_view=43u11sUAAAAJ:_FxGoFyzp5QC
- ROSEN, Alexander a kol. 2020. *Compiling and annotating a learner corpus for a morphologically rich language*. Praha: Karolinum/Charles University.
- ROBINSON, Peter & ELLIS, Nick C. 2008. *Handbook of Cognitive Linguistic and Second Language Aquisition*. New York: Routledge.
- RUSINKOVÁ, Jaroslava. 2020. *Spisovná slovenčina ako prirodzený jazyk (Na pozadí jazykových postojov)*. *Jazykovedné štúdie XXXVI*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- SAVILLE-TROIKE, Muriel. 2012. *Introducing Second Language Acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SEIDENBERG Mark S. & GONNERMAN, Laura M. 2000. Explaining derivational morphology as the convergence of codes. In: *Trends in Cognitive Sciences*, 4 (9), 353 – 361.
- SEKANINOVÁ, Ella. 1980. *Sémantická analýza predponového slovesa v ruštine a slovenčine*. Bratislava: Veda.
- SELINKER, Larry. 1974. Interlanguage. In: *Error Analysis. Perspectives on Second Language Acquisition*. Ed. J. C. Richards. Essex: Longman, 31 – 54.
- SCHWARTZ, Bonnie D. & SPROUSE, Rex A. 1994. Word order and nominative case in nonnative language acquisition: A longitudinal study of (L1 Turkish) German interlanguage. In: *Language acquisition studies in generative grammar: Papers in honor of Kenneth Wexler from the 1991 GLOW workshops*. Eds. T. Hoekstra & B. D. Schwartz. Amsterdam: Elsevier, 317 – 368.
- SIEWIERSKA, Anna & UHLÍŘOVÁ, Ludmila. 2010. An overview of word order in Slavic languages. In: *Constituent Order in the Languages of Europe*. Ed. A. Siewerska. Berlin: Mouton de Gruyter, 105 – 150.
- SLABAKOVA, Roumyana. 2005. What is so difficult about telicity marking in L2 Russian? In: *Bilingualism: Language and cognition*, 8 (1), 63 – 78.
- SLANČOVÁ, Daniela et al. 2022. *Úvod do štúdia interaktívnej štylistiky (I)*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
- Slovník súčasného slovenského jazyka*. H – L. 2011. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. Dostupné na internete: slovník.juls.savba.sk.
- SOKOLOVÁ, Miloslava. 2009a. Verbálny aspekt v slovenčine – bilancia doterajšieho výskumu. In: *Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine*. Ed. M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove 2009a, 6 – 21. Elektronická publikácia. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/elpub2/ff/Ivanova1/index.html>.
- SOKOLOVÁ, Miloslava. 2009b. Sémantika slovesa a aspektové formy. In: *Aspektuálnosť a modálnosť v slovenčine*. Ed. M. Ivanová. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 22 – 37. Elektronická publikácia. Dostupné na: <http://www.pulib.sk/elpub2/ff/Ivanova1/index.html>.

- SOKOLOVÁ, Miloslava, OLOŠTIAK, Martin & IVANOVÁ, Martina (Eds.). 2012. *Slovník koreňových morfémov slovenčiny. 3., uprav. a dopln. vyd.* Prešov: FF PU v Prešove.
- SOKOLOVÁ, Miloslava & ŽIGO, Pavol. 2014. *Verbálne kategórie aspekt a tempus v slovenčine*. Bratislava: Veda.
- SOKOLOVÁ, Miloslava, JAROŠOVÁ, Alexandra, HAŠANOVÁ, Jana & JANOČKOVÁ, Nicol. 2016. Prezentácia genitívu v slovesnej väzbe v slovenčine (so zreteľom na lexikografické spracovanie slovíec vo výkladovom Slovníku súčasného slovenského jazyka). In: *Współczesne językoznawstwo słowiańskie. Teoria i metodologia badań. Tom 2. Metody analizy i opisu jednostek leksykalnych i tekstowych*. Red. E. Koriakowcewa. Siedlce: Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach. Wydział Humanistyczny – Instytut Filologii Polskiej i Lingwistyki Stosowanej – Międzynarodowy Komitet Słowistów: Komisja Słowotwórstwa, 113 – 140.
- SORACE, Antonella. 2011. Pinning down the concept of “interface” in bilingualism. In: *Linguistic Approaches to Bilingualism*, 1 (1), 1 – 33.
- Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie*. (2022): Bratislava: Štátny pedagogický ústav, druhé dopl. vydanie. <https://www.statpedu.sk/files/sk/vyskum/publikacna-cinnost/publikacie/spolocny-europsky-ramec-jazyky-ucenie-vyucovanie-hodnotenie-doplnuje-vydanie>. [online]
- STARÝ KOŘANOVÁ, Ilona. 2014. K metodice výuky slovesného vidu. In: *Čeština jako cizí jazyk VII*. Eds. J. Hasil & M. Hrdlička. Praha: Univerzita Karlova v nakladatelství Euroslavica, 141 – 149.
- SUKAČ, Roman. 2016. Kvantita. In: *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík et al. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- SVOBODA, Aleš & NEKULA, Marek. 2017. TEMATICKÁ POSLOUPNOST. In: *Czech-Ency – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: https://www.czechency.org/slovník/TEMATICKÁ_POSLOUPNOST.
- ŠKODOVÁ, Svatava. 2018. Sloveso JÍT v zrcadle užití nerodilými mluvčími češtiny. In: *Čeština jako cizí jazyk v průsečíku pohledů*. Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 246 – 260.
- ŠTÍCHA, František. 2003. *Česko-německá srovnávací gramatika*. Praha: Academia.
- TANAKA, Shigenori. 2012. New Directions in L2 Lexical Development. In: *Vocabulary Learning and Instruction*, 1 (1), 1 – 9.
- TIMBERLAKE, Alan. 2004. *A Reference Grammar of Russian*. Cambridge: Cambridge University Press.
- TOTH, Zuzana, HLAVA, Tomáš & GÓMEZ-PABLOS, Beatriz. 2023. Tense and aspect in the interlanguage of Slavic speakers learning Romance languages. In: *International Journal of Multilingualism*, 20 (1), 1 – 29.
- TRACY-VENTURA, Nicole, PAQUOT, Magali & MYLES, Florence. 2021. The future of corpora in SLA. In: *The Routledge Handbook of Second Language Acquisition and Corpora*. Eds. N. Tracy-Ventura & M. Paquot. New York/London: Routledge, 409 – 424.

- TYLER, Andrea & NAGY William. 1989. The acquisition of English derivational morphology. In: *Journal of Memory and Language*, 28 (6), 649 – 667.
- UHLÍŘOVÁ, Ludmila. 1987. *Knižka o slovosledu*. Praha: Academia.
- UHLÍŘOVÁ, Ludmila. 2017. SLOVOSLED NOMINÁLNÍ SKUPINY. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: [https://www.czechency.org/slovník/SLOVOSLED NOMINÁLNÍ SKUPINY](https://www.czechency.org/slovník/SLOVOSLED%20NOMINÁLNÍ%20SKUPINY).
- UHLÍŘOVÁ, Ludmila & Svoboda, Aleš. 2017a. FUNKČNÍ PERSPEKTIVA VĚTNÁ. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: [https://www.czechency.org/slovník/FUNKČNÍ PERSPEKTIVA VĚTNÁ](https://www.czechency.org/slovník/FUNKČNÍ%20PERSPEKTIVA%20VĚTNÁ).
- UHLÍŘOVÁ, Ludmila & Svoboda, Aleš. 2017b. VÝPOVĚDNÍ DYNAMIČNOST. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: [https://www.czechency.org/slovník/VÝPOVĚDNÍ DYNAMIČNOST](https://www.czechency.org/slovník/VÝPOVĚDNÍ%20DYNAMIČNOST).
- UHLÍŘOVÁ, Ludmila, KOSTA, Petr & Veselovská, Ludmila. 2017. KLITIKON. In: *Czech-Ency – Nový encyklopedický slovník češtiny*. Eds. P. Karlík, M. Nekula & J. Pleskalová. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné na: <https://www.czechency.org/slovník/KLITIKON>.
- VENDLER, Zeno. 1967. *Linguistics in philosophy*. Ithaca: Cornell University Press.
- VERHEIJEN Leike, LOS, Bettelou & de HAAN, Pieter. 2013. Information structure: The final hurdle? The development of syntactic structures in (very) advanced Dutch EFL writing. In: *Dutch Journal of Applied Linguistics*, 2 (1), 92 – 107.
- WEINREICH, Uriel. 1953. *Languages in Contact: Findings and Problems*. Paris – New York: Mouton Publishers, The Hague.
- WIMMER, Gejza & ALTMANN, Gabriel. 1999. *Thesaurus of univariate discrete probability distributions*. Essen: Stamm.
- WOLFE-QUINTERO, Kate, INAGAKI, Shinji & KIM, Hae-Young. 1998. *Second Language Development in Writing: Measures of Fluency, Accuracy, and Complexity*. Honolulu, HI: University of Hawai'i, Second Language Teaching & Curriculum Centre.
- WU, ZhaoHong & JUFFS, Alan. 2021. Effects of L1 morphological type on L2 morphological awareness. In: *Second Language Research*, 38 (4), 787 – 812.
- WULFF, Stefanie & ELLIS, Nick C. 2014. Usage-based approaches to second language acquisition. In: *Theories in Second Language Acquisition*. Eds. B. VanPatten, G. D. Keating & S. Wulff. New York: Routledge, 75 – 93.
- ZIMMERLING, Anton W. 2008. *Clitic particles and the typology of 2P languages*. Paper presented at the Particle Workshop, Downing College, Cambridge. Dostupné na: <https://antonzimmerling.files.wordpress.com/2009/04/cliticpartzimmerling091.pdf>.
- ZHAO, Qianying & JIANG, Jingyang. 2020. Verb valency in interlanguage: An extension to valency theory and new perspective on L2 learning. In: *Poznan Studies in Contemporary Linguistics*, 56 (2), 339 – 363.
- ZIMMERLING, Anton W., & KOSTA, Petr. 2013. Slavic clitics: a typology. In: *Language Typology and Universals. Sprachtypologie und Universalienforschung*, 66 (2), 178 – 214.

ZDROJE

<https://uclouvain.be/en/research-institutes/ilc/cecl/learner-corpora-around-the-world.html>
[cit. 2024-09-02].

Korpus textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk – errkorp-1.0. Bratislava:
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV – Filozofická fakulta Univerzity Komenského 2023.
Dostupný z WWW: <https://korpus.sk>.

Korpus textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk – errkorp-pilot. Bratislava:
Jazykovedný ústav Ľ. Štúra SAV – Filozofická fakulta Univerzity Komenského 2022.
Dostupný z WWW: <https://korpus.sk>.

<https://www.statpedu.sk/files/sk/vyskum/publikacna-cinnost/publikacie/spolocny-europsky-ramec-jazyky-ucenie-vyucovanie-hodnotenie-doplnuje-vydanie.p>
Slovenský národný korpus. Verzia prim-10.0-public-sane. Dostupné na internete: www.bonito.korpus.sk.

Zoznam materinských jazykov. Metadáta o texte. Korpus textov cudzincov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk. Dostupné na: https://korpus.juls.savba.sk/attachments/errkorp_outannot/zoznam_jazyky.txt.

PROFILY AUTOROV

doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD.

Od roku 1989 pôsobí na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, od roku 2004 ako riaditeľka Studia Academica Slovaca – centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk, od júla 2023 je riaditeľkou Letnej školy slovenského jazyka a kultúry SAS. Výskumne sa orientuje na tvorbu lingvodidaktickej koncepcie, výučbu slovenčiny cudzincom na Slovensku i na univerzitách v zahraničí, na odbornú a interkultúrnu komunikáciu, interlingválne kontakty a formulovanie jazykových štandardov. Podieľa sa na odborno-metodickej príprave lektorov a učiteľov SakoCJ. Je autorkou viacerých monografií a odborných príručiek, editorkou zborníkov, riešiteľkou výskumných projektov a grantových úloh z oblasti aplikovanej lingvistiky, od roku 2005 je autorkou a odbornou garantkou projektu MŠVVaM SR *Vzdelávací program Slovenčina ako cudzí jazyk*.

prof. Mgr. Martina Ivanová, PhD.

Od roku 2003 pôsobí na Inštitúte slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fa-

kulty Prešovskej univerzity v Prešove a od roku 2018 v Jazykovednom ústave Ľ. Štúra Slovenskej akadémie vied. Výskumne sa orientuje na oblasť slovenskej gramatiky (morfológia, syntax), lexikografie, derivatológie, korpusovej a kognitívnej lingvistiky a výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka. V rokoch 2016 – 2019 pôsobila ako lektorka slovenčiny ako cudzieho jazyka na Varšavskej univerzite. Je autorkou takmer dvoch desiatok monografických prác z oblasti morfosyntaxe, slovotvorby, morfematiky a lexikografie. Pôsobí ako vedecká redaktorka *Slovníka súčasného slovenského jazyka*.

doc. PaedDr. Mária Imrichová, PhD.

Od roku 1994 pôsobila na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, od r. 2010 na Filozofickej fakulte PU. V r. 2014 – 2019 pôsobila na Inštitúte baltských a slovanských filológií Univerzity Eötvösa Loránda v Budapešti. Je členkou Predsedníctva Slovenskej onomastickej komisie JULŠ SAV a garantkou študijného programu prekladateľstvo a tlmočníctvo na PU v Prešove. Vedeckovýskumne sa orientuje na oblasť slovakistiky, najmä lexikológie a lexikografie, onomastiky, syntaxe a ortografie. V poslednom období sa zameriava na výskum právneho jazyka. Je utorkou viacerých knižných monografií a vedeckých štúdií, ortografických a právnych slovníkov, riešiteľkou grantových projektov z oblasti lingvistiky.

Mgr. Miroslava Kyseľová, PhD.

Od roku 2014 pôsobí ako odborná asistentka na Inštitúte slovakistiky a mediálnych štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Špecializuje sa na výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka a na oblasť súčasnej slovenskej morfológie a syntaxe. V rokoch 2016 – 2019 pôsobila ako lektorka slovenského jazyka a kultúry na Sliezskej univerzite v Katoviciach a v rokoch 2020 – 2023 na Jagelovskej univerzite v Krakove. Počas pôsobenia v Poľsku publikovala didaktickú príručku *Uži si slovenčinu! Čítanka s cvičeniami pre stredne pokročilých* (v spoluautorstve). Od roku 2022 vedie lingvodidaktický projekt zameraný na tvorbu online vzdelávacej platformy *Slovenčina v pohode* určenej pre študentov SakoCJ.

Mgr. Anna Gálisová, PhD.

Od roku 2003 pôsobí ako odborná asistentka na Katedre slovenského jazyka a komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Špecializuje sa na výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka a súčas-

nej slovenskej štylistiky. Výskumne sa orientuje na oblasť kognitívnej lingvistiky. V rokoch 2012 – 2016 pôsobila ako lektorka slovenského jazyka a kultúry na Varšavskej univerzite a od roku 2023 na Jagelovskej univerzite v Krakove. Je spoluautorkou publikácie *Seriózne jazykové hry*, ktorá je určená na vyučovanie slovenčiny ako cudzieho jazyka, ako aj obsahu internetovej stránky *Krajina Hlásokovo* pre deti Slovákov žijúcich v zahraničí. Od roku 2024 vedie lingvodidaktický projekt *Slovenské reálie v kultúrnom a lingvodidaktickom kontexte* sozameraním na tvorbu vzdelávacích materiálov z oblasti slovenských reálií pre študentov osvojujúcich si slovenčinu ako cudzí jazyk.

Mgr. Lujza Urbancová, PhD.

Pôsobí ako vysokoškolská vyučujúca, lingvistka a lektorka slovenčiny ako cudzieho jazyka na Katedre slovenského jazyka a komunikácie UMB v Banskej Bystrici, v súčasnosti je lektorkou na Varšavskej univerzite. Vedeckovýskumne sa venuje vzťahu jazyka a rodu ako lingvistickej aj sociálnej kategórii. Skúma tiež témy súvisiace so slovenčinou ako cudzím jazykom. Je spoluautorkou mobilnej aplikácie ESKO (voľne dostupnej na internete), ktorá je určená predovšetkým mladým ľuďom osvojujúcim si slovenčinu ako hereditárny jazyk, môže však slúžiť ako pomôcka pri učení sa slovenčiny ako cudzieho jazyka.

Súčasťou aplikácie sú didaktické listy pre pedagogický personál. Svoje lektorské skúsenosti a odborné poznatky zhrnula vo vysokoškolskej učebnici *Slovenčina na cestách* (2019).

Mgr. Jana Levická, PhD.

Je absolventkou prekladateľského magisterského a filologického doktorandského štúdia Filozofickej fakulty Komenského univerzity v Bratislave. Od roku 2004 pracuje v oddelení Slovenského národného korpusu Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra, kde v roku 2005 navrhla pilotnú i ďalšie verzie Slovenskej terminologickej databázy, ktorá bola sprístupnená verejnosti v roku 2007. Primárne sa venuje otázkam slovenskej terminológie, pričom na svoj výskum využíva korpusové dáta svojho pracoviska. Okrem svojej lingvistickej práce sa venuje aj prekladom z angličtiny a francúzštiny.

Mgr. Katarína Gajdošová, Ph.D.

Obhájila dizertačnú prácu na tému česko-slovenských a slovensko-českých jazy-

kových vzťahov na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Od roku 2007 pôsobí v oddelení Slovenského národného korpusu Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV, v. v. i., kde napríklad vedie praktické semináre zamerané na prácu s korpusmi, spolupracuje na tvorbe Korpusu pomenovaných entít, Korpusu Biblie či akvizičného korpusu textov cudzincov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk (ERRKORP). Mimo korpusového zamerania sa venuje profesionálnemu koučingu a rozvoju lídrov aj pedagógov v školách.

Mgr. Ivor Uhliarík, PhD.

Pracuje v oddelení Slovenského národného korpusu Jazykovedného ústavu Ľudovíta Štúra od roku 2015. Venuje sa výskumu v oblasti spracovania prirodzeného jazyka a aplikuje metódy tejto oblasti pri tvorbe a štatistickej analýze korpusov, ako aj pri trénovaní modelov strojového učenia na ďalšie spracovanie textu. V roku 2023 získal titul PhD. na Fakulte matematiky, fyziky a informatiky Univerzity Komenského v Bratislave, kde odvtedy pôsobí ako odborný asistent.

Riešiteľky projektu APVV-19-0155, autorky príručky: *Učíme sa na chybách. ERRORKORP – akvizičný korpus. 2023. Univerzita Komenského.*

Mgr. Michaela Mošat'ová, PhD.

Pôsobí od roku 2001 na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a od júla 2023 je riaditeľkou Studia Academica Slovaca – centra pre slovenčinu ako cudzí jazyk. Má vyše 20-ročnú prax v oblasti výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka na všetkých úrovniach jazykovej kompetencie. Orientuje sa na fonetiku, súčasnú morfológiu a syntax. Spolupracovala na príprave viacerých výučbových materiálov (*Praktická fonetická príručka pre cudzincov*, séria učebníc *Krížom-krážom A1 – B2*), ako aj na implementáciu dištančnej výučby v oblasti slovenčiny ako cudzieho jazyka (metodická príprava portálu www.e-slovak.sk). Spolupodiel'a sa na odbornometodickej príprave učiteľova lektorov slovenčiny ako cudzieho jazyka. Je riešiteľkou viacerých výskumných projektov.

Mgr. Helena Ľos Ivoríková, PhD.

Od roku 2007 pôsobí ako lektorka v Studia

Academica Slovaca – centre pre slovenčinu ako cudzí jazyk na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Je spoluautorkou série učebníc *Krížom-krážom A1 – B2*, *Krížom-krážom*, *Metodickej príručky – slovenčina A1* a online kurzu www.e-slovak.sk. V r. 2003 – 2013 pracovala v Oddelení Slovenského národného korpusu JÚLEŠ SAV ako odborná pracovníčka – lingvistka. V r. 2013 – 2017 pôsobila ako lektorka slovenského jazyka a kultúry na Belehradskej univerzite v Srbsku. Špecializuje sa na kultúrne reálie Slovenska, lingvodidaktické aspekty tvorivosti a spolupodiel'a sa na odbornometodickej príprave učiteľov a lektorov slovenčiny ako cudzieho jazyka.

Mgr. Petra Švancarová, PhD.

Od roku 2019 pôsobí ako odborná asistentka v centre Studia Academica Slovaca na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Počas štúdia aj zamestnania absolvovala niekoľko jazykových kurzov v Poľsku, Rusku a Írsku. V centre SAS sa venuje výučbe slovenčiny ako cudzieho jazyka pre pokročilých. Vedie kurzy ku skúške zo štátneho jazyka pre pedagogických zamestnancov a formou workshopov a seminárov sa podiel'a na ďalšom vzdelávaní učiteľov slovenského jazyka v zahraničí. Je spolueditorkou zborníkov *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 1 a 2. zväzok* a spoluautorkou príručky *Učíme sa na chybách. Errkorp – akvizičný korpus*.

JAZYKOVÉ CHYBY V SLOVENČINE

**ako cudzom jazyku
na báze akvizičného korpusu**

Jana Pekarovičová
editorka

Vydala Univerzita Komenského v Bratislave, 2024
Redakcia: Erika Kotvasová
Technická redakcia, návrh obálky: Marián Sekela

Rozsah 342 strán, 22,39 AH, prvé vydanie,
vyšlo ako elektronická publikácia

ISBN 978-80-223-5868-2 (tlač)
ISBN 978-80-223-5869-9 (online)

Editovaná kniha *Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku na báze akvizičného korpusu*, (ed. J. Pekarovičová) je vedeckým výstupom rovnomenného výskumného projektu APW-019-0155. Publikácia nie je izolovaným výstupom, je potrebné ju posudzovať v kontexte ostatných výstupov riešiteľského kolektívu, ale aj vo vzťahu k samotnému budovaniu korpusu textov študentov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk (ERRKORP). Publikácia vyniká tým, že svoje závery dôsledne verifikuje na dátach korpusu a pripravuje cestu aj pre lingvodidaktiku založenú nie na intuícii lektora, ale na dátach z písaných textov učiacich sa slovenčinu ako cudzí jazyk.

Kniha má premyslenú kompozíciu a štruktúru, obsah kapitol vychádza z distribúcie chýb, s ktorými sa pracuje v anotačnom tagsete korpusu. Práca sa vyznačuje homogénnosťou, jednotlivé kapitoly vytvárajú kompaktný celok a podávajú svedectvo o hlbokom porozumení problematike a širokom rozhláde autorov o zahraničných trendoch výskumu SLA. V spojení s vlastnou bádateľskou prácou autorského kolektívu vzniklo dielo, ktorému v slovenskom kontexte patrí atribút priekopnícke.

Prof. PaedDr. Jana Kesselová, CSc.
Prešovská univerzita v Prešove

Kniha *Jazykové chyby v slovenčine ako cudzom jazyku* na báze akvizičného korpusu je špičkovým príspevkom na poli zkoumání slovenštiny, ale i slovanských jazyků. Je vynikajícím príspevkem k oblasti výzkumu jazykových chýb a didaktiky cizích jazyků obecně. Autorky a autoři jednotlivých kapitol představují důkladně zpracované analýzy, které kombinují kvantitativní a kvalitativní přístupy. Výsledky výzkumu jsou nejen teoreticky významné, ale mají i praktický dopad na výuku slovenštiny jako cizího jazyka.

Pozitiva knihy spočívají v jejím systematickém přístupu, rozsáhlé analýze dat a inovativní metodologii. Kniha poskytuje cenné poznatky o procesu učení se slovenštiny jako L2 a přispívá k lepšímu pochopení chybového registru studentů. Výsledky výzkumu mohou sloužit jako základ pro další studium a výzkum v oblasti lingvistiky a didaktiky cizích jazyků.

Celkově je kniha mimořádně cenným zdrojem pro výzkumníky, pedagogy a studenty lingvistiky a cizích jazyků. Její přínos ke zkoumání role jazykových chýb v akvizici cizího jazyka a výuky slovenštiny jako cizího jazyka je excelentní a představuje významný krok vpřed v této oblasti výzkumu.

Mgr. Svatava Škodová, Ph.D.,
Karlova univerzita v Prahe

SakoCJ,
SakoDJ, SLA,
SLL

ERRORKORB
Akvizičný korpus
Anotačný tagset
Jazykové chyby

substderiv
word0_asp,
word1_asp
defword,
word0, word1
dep,
word0_dep,
word1_dep,
substword_dep,
secdep
theme
order
phrase styl
cap0, cap1,
comma0,
comma1,
caron0,
caron1, hyph,
hypn, dot0,
dot1, defdiacr,
space

